IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA
TAL-UNJONI EWROPEA

DIRETTORAT TAR-RIĊERKA
U DOKUMENTAZZJONI

Dokument tematiku

KUMMERĊ ELETTRONIKU U OBBLIGI KUNTRATTWALI

Ir-regolamentazzjoni tal-kummerċ elettroniku hija s-suġġett tad-Direttiva Nru 2000/31 [1], dwar ċerti aspetti legali tas-servizzi minn soċjetà tal-informazzjoni, u b'mod partikolari tal-kummerċ elettroniku, fis-suq intern, li tistabbilixxi r-regoli dwar ir-rekwiżiti fil-qasam tal-istabbiliment u tal-informazzjoni ta' fornituri ta' servizzi tas-soċjetà tal-informazzjoni, kif ukoll dwar ir-responsabbiltà tal-fornituri intermedjarji.

Madankollu, il-kummerċ elettroniku jolqot varjetà ta' oqsma tal-ħajja ekonomika li ma jaqgħux taħt ir-regolamentazzjoni tal-imsemmija direttiva, bħalma huma l-logħob tal-ażżard, il-kwistjonijiet marbuta mal-ftehimiet jew prattiki rregolati mid-dritt dwar l-akkordji kif ukoll it-tassazzjoni (ara l-Artikolu 1(5) tad-Direttiva dwar il-kummerċ elettroniku, li jikkonċerna l-għan u l-kamp ta' applikazzjoni tal-imsemmija direttiva). Bl-istess mod, id-drittijiet tal-awtur u d-drittijiet relatati, id-drittijiet tat-trade marks, il-protezzjoni tal-konsumaturi u l-protezzjoni tad-data personali jidħlu fil-qasam tal-kummerċ elettroniku iżda huma rregolati minn sett ta' direttivi u regolamenti speċjali.

Dan id-dokument tematiku jagħti ħarsa globali lejn il-ġurisprudenza f'dan il-qasam. Għal dan il-għan, dan id-dokument jikklassifika s-sentenzi prinċipali li jikkonċernaw din il-firxa ta' oqsma f'żewġ taqsimiet, waħda dwar l-aspetti marbuta mal-obbligi kuntrattwali bejn il-partijiet u l-oħra dwar il-qafas li jirregola l-kummerċ elettroniku.

[1] Direttiva 2000/31/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-8 ta' Ġunju 2000 dwar ċerti aspetti legali tas-servizzi minn soċjetà ta' l-informazzjoni, partikolarment il-kummerċ elettroniku, fis-Suq Intern (Direttiva dwar il-kummerċ elettroniku) (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 25, p. 399).

I. Relazzjonijiet kuntrattwali bejn il-partijiet

1. Konklużjoni ta' kuntratt

Sentenza tal-5 ta' Lulju 2012, Content Services (C-49/11, ECLI:EU:C:2012:419)

Il-kumpannija Content Services kienet topera sussidjarja f'Mannheim (il-Ġermanja) u kienet toffri diversi servizzi online fuq is-sit tal-internet tagħha, redatt bil-Ġermaniż u aċċessibbli wkoll fl-Awstrija. Permezz ta' dan is-sit, kien possibbli, b'mod partikolari, li jitniżżel softwer b'xejn jew verżjonijiet ta' prova ta' softwer li trid tħallas għalih. Qabel jagħmlu l-ordni tagħhom, l-utenti tal-internet kellhom jimlew formola ta' reġistrazzjoni u kellhom jikklikkjaw fuq kaxxa apposta fil-formola sabiex jiddikjaraw li kienu qegħdin jaċċettaw il-klawżoli ġenerali ta' bejgħ u li kienu qegħdin jirrinunzjaw għad-dritt ta' rtirar tagħhom.

Din l-informazzjoni ma kinitx ippreżentata direttament lill-utenti tal-internet. Madankollu, dawn tal-aħħar setgħu jaraw din l-informazzjoni billi jikklikkjaw fuq link li kienet tinsab fil-paġna li kellhom jimlew sabiex jikkonkludu l-imsemmi kuntratt. Il-konklużjoni ta' kuntratt ma kinitx possibbli mingħajr ma tiġi kklikkjata din il-kaxxa. Wara dan, l-utent tal-internet ikkonċernat kien jirċievi, min-naħa ta' Content Services, ittra elettronika mingħajr ebda informazzjoni dwar id-dritt ta' rtirar, li iżda kien ikollha għal darba oħra link sabiex dan l-utent ikun jista' jara din l-informazzjoni. L-Oberlandesgericht Wien (il-Qorti Reġjonali Superjuri ta' Vjenna, l-Awstrija) għamlet lill-Qorti tal-Ġustizzja domanda preliminari dwar l-interpretazzjoni tal-Artikolu 5(1) tad-Direttiva 97/7 [2]. Hija staqsiet jekk prattika kummerċjali, fejn l-informazzjoni msemmija f'din id-dispożizzjoni tkun aċċessibbli għall-konsumatur biss permezz ta' link fuq is-sit tal-internet tal-impriża kkonċernata, kinitx tissodisfa r-rekwiżiti tal-imsemmija dispożizzjoni.

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, l-Artikolu 5(1) tad-Direttiva 97/7 għandu jiġi interpretat fis-sens li din il-prattika kummerċjali ma tissodisfax ir-rekwiżiti tal-imsemmija dispożizzjoni sa fejn din l-informazzjoni la "tingħata" mill-impriża u l-konsumatur lanqas ma "jirċievi" din l-informazzjoni u sa fejn sit tal-internet ma jistax jitqies li huwa "mezz dejjiemi".

Fil-fatt, il-konsumatur għandu jirċievi l-konferma tal-imsemmija informazzjoni, mingħajr ma jkun meħtieġ aġir pożittiv min-naħa tiegħu. Barra minn hekk, sabiex jitqies li huwa mezz dejjiemi, sit tal-internet għandu jiggarantixxi lill-konsumatur, b'mod analogu għal mezz stampat, il-pussess tal-informazzjoni msemmija f'din id-dispożizzjoni sabiex ikun jista', jekk ikun il-każ, jinvoka d-drittijiet tiegħu. F'dan id-dawl, dan is-sit għandu jippermetti lill-konsumatur jaħżen l-informazzjoni li kienet ġiet indirizzata lilu personalment, għandu jiggarantixxi l-assenza ta' bidla fil-kontenut tagħha kif ukoll l-aċċessibbiltà tagħha matul perijodu adegwat, u għandu joffri lill-konsumatur il-possibbiltà li jirriproduċiha kif inhi (punti 35, 42, 43, 50 u 51, u d-dispożittiv).

[2] Direttiva 97/7/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Mejju 1997 dwar il-protezzjoni tal-konsumaturi in rigward ta' kuntratti li jsiru mill-bogħod (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 15, Vol. 3, p. 319).

Sentenza tal-25 ta' Jannar 2017, BAWAG (C-375/15, ECLI:EU:C:2017:38) [3]

Il-bank BAWAG, li kien jeżerċita l-attività tiegħu fit-territorju Awstrijak, kien juża klawżola kuntrattwali standardizzata għar-reġistrazzjoni ta' konsumaturi għas-servizzi bankarji online ("e-banking").

Skont l-imsemmija klawżola, "il-komunikazzjonijiet u l-messaġġi li l-bank għandu jipprovdi lill-klijent jew iqiegħed għad-dispożizzjoni ta' dan tal-aħħar ser jintbagħtu bil-posta jew permezz ta' konsultazzjoni jew ta' trażmissjoni elettronika fil-kuntest tas-sistema e-banking". L-informazzjoni setgħet tintbagħat permezz ta' sistema ta' posta elettronika integrata fil-kontijiet online. Il-konsumaturi setgħu jikkonsultaw, jirripproduċu jew iniżżlu l-ittri elettroniċi. Il-messaġġi li kienu jinsabu fil-kontijiet online tal-"e-banking" kienu jibqgħu hemm mingħajr tibdil u ma kinux jitħassru għal perijodu adegwat għall-finijiet tal-informazzjoni ta' dawn il-konsumaturi, b'tali mod li setgħu jiġu kkonsultati u riprodotti b'mod identiku b'mezz elettroniku jew setgħu jiġu stampati. Madankollu, il-konsumaturi ma kinux jiġu informati, b'mezz ieħor, bil-fatt li kienu rċevew ittra elettronika ġdida.

L-Oberster Gerichtshof (il-Qorti Suprema, l-Awstrija) għamlet domanda preliminari lill-Qorti tal-Ġustizzja sabiex tkun taf jekk l-Artikolu 41(1) tad-Direttiva 2007/64 [4], moqri flimkien mal-Artikolu 36(1) tal-istess direttiva, għandux jiġi interpretat fis-sens li informazzjoni trażmessa permezz tal-posta elettronika integrata fi pjattaforma online ta' bank tingħatax "fuq mezz dejjiemi".

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, għandu jitqies li ċerti siti tal-internet għandhom jitqiesu li huma "mezzi dejjiema", fis-sens tal-punt 25 tal-Artikolu 4 tal-imsemmija direttiva (punti 43 sa 45).

Madankollu, l-emendi għall-kuntratt qafas, li jintbagħtu mill-fornitur ta' servizzi ta' pagament lill-utent ta' dawn is-servizzi permezz ta' posta elettronika, ma jistgħux jitqiesu li ngħataw fuq mezz dejjiemi sakemm ma jkunux issodisfatti ż-żewġ kundizzjonijiet segwenti:

– dan is-sit tal-internet jippermetti biss lil dan l-utent jaħżen u jirriproduċi informazzjoni b'mod li jkun jista' jkollu aċċess għaliha għal perijodu adegwat;

– it-trażmissjoni ta' din l-informazzjoni titwettaq flimkien ma' aġir pożittiv min-naħa tal-fornitur ta' servizzi ta' pagament maħsub sabiex jinforma lil dan l-utent bil-fatt li din l-informazzjoni hija disponibbli.

Il-fatt li ittra elettronika tintbagħat fl-indirizz abitwalment użat mill-utent ta' dawn is-servizzi sabiex jikkomunika ma' persuni oħra, u li l-partijiet ikunu qablu li għandu jintuża f'kuntratt qafas konkluż bejn il-fornitur ta' servizzi ta' pagament u dan l-utent, jista' jikkostitwixxi wkoll tali aġir. L-indirizz magħżul b'dan il-mod, madankollu, ma għandux ikun dak iddedikat għall-imsemmi utent fis-sit tal-internet tal-bank online ġestit mill-fornitur ta' servizzi ta' pagament (punti 51 u 53, u d-dispożittiv).

---

[3] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2017, p. 72.

[4] Direttiva 2007/64/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Novembru 2007 dwar is-servizzi ta' ħlas fis-suq intern li temenda d-Direttivi 97/7/KE, 2002/65/KE, 2005/60/KE u 2006/48/KE u li tħassar id-Direttiva 97/5/KE (ĠU 2007, L 319, p. 1, rettifika fil-ĠU 2009, L 187, p. 5).

2. Liġi applikabbli/Ġurisdizzjoni

Sentenza tat-28 ta' Lulju 2016, Verein für Konsumenteninformation (C‑191/15, EU:C:2016:612) [5]

L-impriża Amazon EU Sàrl, stabbilita fil-Lussemburgu, twettaq bejgħ elettroniku ta' beni lil konsumaturi stabbiliti f'diversi Stati Membri. Fil-kawża prinċipali, il-Verein für Konsumenteninformationen (l-Assoċjazzjoni Awstrijaka għall-Protezzjoni tal-Interessi tal-Konsumaturi) kienet ressqet azzjoni għal inġunzjoni, fuq il-bażi tad-Direttiva 2009/22 [6], fejn allegat li l-klawżoli kuntrattwali użati minn Amazon kienu jmorru kontra projbizzjonijiet legali jew prattiki tajbin.

Adita mill-assoċjazzjoni Awstrijaka, l-Oberster Gerichtshof (il-Qorti Suprema, l-Awstrija) xtaqet tkun taf jekk klawżola li tinsab fil-kundizzjonijiet ġenerali tal-bejgħ ta' kuntratt konkluż b'mezz elettroniku bejn bejjiegħ jew fornitur u konsumatur, li tipprovdi li l-liġi tal-Istat Membru fejn ikollu s-sede dan il-bejjiegħ jew dan il-fornitur għandha tirregola dan il-kuntratt, hijiex inġusta fis-sens tal-Artikolu 3(1) tad-Direttiva 93/13 [7]. Barra minn hekk, l-Oberster Gerichtshof staqsiet jekk l-ipproċessar ta' data personali minn impriża huwiex suġġett, skont l-Artikolu 4(1)(a) tad-Direttiva 95/46 [8], għad-dritt tal-Istat Membru li lejh din l-impriża tindirizza l-attivitajiet tagħha.

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, ir-Regolamenti Ruma I [9] u Ruma II [10] għandhom jiġu interpretati fis-sens li l-liġi applikabbli għal tali azzjoni għal inġunzjoni għandha tiġi ddeterminata konformement mal-Artikolu 6(1) tar-Regolament Ruma II peress li l-ksur tal-ordinament ġuridiku jirriżulta mill-użu ta' klawżoli inġusti. Mill-banda l-oħra, il-liġi applikabbli għall-evalwazzjoni tal-klawżola kuntrattwali inkwistjoni għandha tiġi ddeterminata b'applikazzjoni tar-Regolament Ruma I, kemm jekk din l-evalwazzjoni titwettaq fil-kuntest ta' azzjoni individwali u kemm jekk fil-kuntest ta' azzjoni kollettiva.

Madankollu, mill-Artikolu 6(2) tar-Regolament Ruma I jirriżulta li l-għażla tal-liġi applikabbli hija bla ħsara għall-applikazzjoni ta' dispożizzjonijiet imperattivi previsti fil-liġi tal-pajjiż fejn jirrisjedu l-konsumaturi li l-interessi tagħhom ikunu qegħdin jiġu difiżi permezz ta' azzjoni għal inġunzjoni. Dawn id-dispożizzjonijiet jistgħu jinkludu dawk li jittrasponu d-Direttiva 93/13 sakemm jiżguraw livell ta' protezzjoni ogħla għall-konsumatur (punti 59 u 60, u d-dispożittiv 1).

B'hekk, klawżola, li ma tiġix innegozjata individwalment, li tipprovdi li l-liġi tal-Istat Membru fejn ikollu s-sede l-bejjiegħ jew il-fornitur għandha tirregola l-kuntratt konkluż b'mezz elettroniku ma' konsumatur, hija inġusta fis-sens tal-Artikolu 3(1) tad-Direttiva 93/13 sa fejn tqarraq b'dan il-

5 Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2016, p. 42.

6 Direttiva 2009/22/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' April 2009 dwar inġunzjonijiet għall-protezzjoni tal-interessi tal-konsumaturi (ĠU 2009, L 110, p. 30)

7 Direttiva tal-Kunsill 93/13/KEE tal-5 ta' April 1993 dwar klawżoli inġusti f'kuntratti mal-konsumatur (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 15, Vol. 2, p. 288).

8 Direttiva 95/46/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Ottubru 1995 dwar il-protezzjoni ta' individwi fir-rigward tal-ipproċessar ta' data personali u dwar il-moviment liberu ta' dik id-data (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 15, p. 355).

9 Regolament (KE) Nru 593/2008 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Ġunju 2008 dwar il-liġi applikabbli għall-obbligazzjonijiet kuntrattwali (Ruma I) (ĠU 2008, L 177, p. 6, rettifika fil-ĠU 2009, L 309, p. 87).

10 Regolament (KE) Nru 864/2007 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Lulju 2007 dwar il-liġi applikabbli għall-obbligazzjonijiet mhux kuntrattwali (Ruma II) (ĠU 2007, L 199, p. 40).

konsumatur billi tagħtih l-impressjoni li hija biss il-liġi ta’ dan l-Istat li tapplika għall-kuntratt, mingħajr ma tinformah dwar il-fatt li jibbenefika wkoll mill-protezzjoni tad-dispożizzjonijiet imperattivi tad-dritt li jkunu applikabbli fl-assenza ta’ din il-klawżola (punt 71 u d-dispożittiv 2).

Barra minn hekk, l-Artikolu 4(1)(a) tad-Direttiva 95/46 għandu jiġi interpretat fis-sens li pproċessar ta’ data personali mwettaq minn impriża ta’ kummerċ elettroniku huwa rregolat mid-dritt tal-Istat Membru li lejh din l-impriża tindirizza l-attivitajiet tagħha jekk jirriżulta li din l-impriża tipproċessa d-data inkwistjoni fil-kuntest tal-attivitajiet ta’ stabbiliment li jinsab f’dan l-Istat Membru. Għandhom jiġu evalwati kemm il-livell ta’ stabbiltà tal-installazzjoni u kemm in-natura reali tal-eżerċizzju tal-attivitajiet fl-Istat Membru inkwistjoni (punti 76, 77 u 81, u d-dispożittiv 3).

<u>Sentenza tas-7 ta’ Diċembru 2010 (Awla Manja), Pammer u Alpenhof (C-585/08 u C-144/09, ECLI:EU:C:2010:740)</u> [11]

Il-kawżi magħquda Pammer u Alpenhof kienu jikkonċernaw żewġ kawżi prinċipali dwar kwistjonijiet simili. Fil-kawża Pammer, konsumatur residenti fl-Awstrija kien ressaq kawża kontra kumpannija ta’ bastimenti tat-tagħbija, stabbilita fil-Ġermanja, dwar ir-rimbors tal-prezz tal-vjaġġ. Dan il-konsumatur sostna li l-bastiment u l-iżvolġiment tal-vjaġġ ma kinux jikkorrispondu mad-deskrizzjoni mogħtija fis-sit tal-internet tal-aġenzija li kellha rwol ta’ intermedjarju, li kienet stabbilita wkoll fil-Ġermanja, u li kienet toffri tali vjaġġi.

Il-qorti Awstrijaka tal-ewwel istanza qieset li kellha ġurisdizzjoni. Il-qorti tal-appell, mill-banda l-oħra, qieset li l-qrati Awstrijaċi ma kellhomx ġurisdizzjoni. Id-domanda preliminari tal-Oberster Gerichtshof (il-Qorti Suprema, l-Awstrija) kienet dwar kif kellu jiġi interpretat il-kunċett ta’ kuntratt li jgħaqqad vjaġġ u akkomodazzjoni għal prezz fiss fis-sens tal-Artikolu 15(3), li għalih japplikaw id-dispożizzjonijiet tat-Taqsima 4 tal-Kapitolu II tar-Regolament Nru 44/2001 [12]. Il-qorti tar-rinviju xtaqet tkun taf ukoll jekk il-fatt li l-vjaġġ kien waqa’ taħt l-attenzjoni tal-konsumatur Awstrijak bis-saħħa tal-konsultazzjoni tas-sit tal-internet tal-aġenzija intermedjarja, filwaqt li r-riżervazzjoni tal-vjaġġ ma saritx bl-internet, huwiex biżżejjed sabiex tkun tista’ tiġi kkonstata l-ġurisdizzjoni tal-qrati Awstrijaċi.

It-tieni kawża, Alpenhof, kienet bejn kumpannija Awstrijaka li topera lukanda u li għandha s-sede tagħha fl-Awstrija, u konsumatur residenti fil-Ġermanja dwar il-ħlas ta’ fattura għal servizzi ta’ akkomodazzjoni miftiehma permezz ta’ skambju ta’ ittri elettroniċi fuq il-bażi ta’ informazzjoni pprovduta fuq is-sit tal-internet tal-kumpannija rikorrenti. Il-qrati Awstrijaċi kienu ċaħdu r-rikors għaliex qiesu li ma kellhomx ġurisdizzjoni.

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, kuntratt li jkollu bħala suġġett vjaġġ fuq bastiment tat-tagħbija jista’ jikkostitwixxi kuntratt ta’ trasport li, għal prezz fiss, jgħaqqad vjaġġ u akkomodazzjoni jekk l-imsemmi vjaġġ fuq bastiment tat-tagħbija jinkludi wkoll, għal prezz fiss, l-akkomodazzjoni u jekk dan il-vjaġġ ikun ta’ iktar minn 24 siegħa (punti 45 u 46, u d-dispożittiv 1).

11 Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2010, p. 51.
12 Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 44/2001 tat-22 ta’ Diċembru 2000 dwar ġurisdizzjoni u rikonoxximent u eżekuzzjoni ta’ sentenzi f’materji ċivili u kummerċjali (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti Kapitolu 19, Vol. 4, p. 42).

Sabiex jiġi ddeterminat jekk bejjiegħ jew fornitur, li l-attività tiegħu tiġi ppreżentata fis-sit tal-internet tiegħu jew f'dak ta' intermedjarju, jistax jitqies li "jindirizza" l-attività tiegħu lejn l-Istat Membru li fit-territorju tiegħu jirrisjedi l-konsumatur, għandu jiġi vverifikat jekk dan il-bejjiegħ jew fornitur kellux l-intenzjoni li jinnegozja ma' konsumaturi residenti fi Stat Membru wieħed jew f'diversi Stati Membri.

L-elementi segwenti, li l-lista tagħhom ma hijiex eżawrjenti, jistgħu jikkostitwixxu indizji li jippermettu li jitqies li l-attività tal-bejjiegħ jew tal-fornitur hija indirizzata lejn l-Istat Membru tar-residenza tal-konsumatur, jiġifieri n-natura internazzjonali tal-attività, l-indikazzjoni ta' itinerarji li jitilqu minn Stati Membri oħra sabiex wieħed jasal fil-post fejn huwa stabbilit il-bejjiegħ jew il-fornitur, l-użu ta' lingwa jew ta' munita differenti mil-lingwa jew mill-munita abitwalment użati fl-Istat Membru fejn huwa stabbilit il-bejjiegħ jew il-fornitur bil-possibbiltà li r-riżervazzjoni ssir u tiġi kkonfermata b'din il-lingwa l-oħra. Mill-banda l-oħra, is-sempliċi fatt li s-sit tal-internet tal-bejjiegħ jew tal-fornitur jew is-sit tal-intermedjarju jkunu aċċessibbli fl-Istat Membru li fit-territorju tiegħu jirrisjedi l-konsumatur ma huwiex suffiċjenti. Lanqas ma huma suffiċjenti l-indikazzjoni ta' indirizz elettroniku jew ta' dettalji oħra u l-użu ta' lingwa jew ta' munita li jkunu l-lingwa u/jew il-munita abitwalment użati fl-Istat Membru fejn ikun stabbilit il-bejjiegħ jew il-fornitur (punti 92 sa 94, u d-dispożittiv 2).

Sentenza tas-6 ta' Settembru 2012, Mühlleitner (C-190/11, ECLI:EU:C:2012:542) [13]

Il-kawża prinċipali kienet bejn konsumatur, Daniela Mühlleitner, residenti fl-Awstrija, u bejjiegħa ta' vetturi residenti f'Hamburg, il-Ġermanja, dwar ix-xiri ta' vettura. Wara li sabet id-dettalji tagħhom fis-sit tal-internet tagħhom, D. Mühlleitner ċemplet lill-bejjiegħa mill-Awstrija, fejn imbagħad irċeviet offerta permezz ta' ittra elettronika. Madankollu, il-kuntratt ġie konkluż għand il-bejjiegħa fil-Ġermanja.

F'dan il-kuntest, il-qorti tal-ewwel istanza, il-Landesgericht Wels (il-Qorti Reġjonali ta' Wels, l-Awstrija), kienet ċaħdet ir-rikors għaliex iddikjarat li ma kellhiex ġurisdizzjoni. L-Oberlandesgericht Linz (il-Qorti Reġjonali Superjuri ta' Linz, l-Awstrija) ikkonfermat id-deċiżjoni filwaqt li fakkret li sit tal-internet purament "passiv" ma kienx biżżejjed sabiex jitqies li attività hija indirizzata lejn l-Istat tal-konsumatur. D. Mühlleitner ippreżentat appell għal reviżjoni kontra din is-sentenza quddiem l-Oberster Gerichtshof (il-Qorti Suprema, l-Awstrija). Din staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk l-applikazzjoni tal-Artikolu 15(1)(ċ) tar-Regolament Brussell I [14] teħtieġx li l-kuntratt bejn il-konsumatur u l-bejjiegħ jew il-fornitur ikun ġie konkluż mill-bogħod.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-Artikolu 15(1)(ċ) tar-Regolament Nru 44/2001 għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jeħtieġx li l-kuntratt bejn il-konsumatur u l-bejjiegħ jew il-fornitur ikun ġie konkluż mill-bogħod.

Fl-ewwel lok, din id-dispożizzjoni ma tissuġġettax espliċitament l-applikazzjoni tagħha għall-fatt li l-kuntratti suġġetti għall-kamp ta' applikazzjoni tagħha jkunu ġew konklużi mill-bogħod. Fit-tieni lok, fir-rigward tal-interpretazzjoni teleoloġika tal-imsemmija dispożizzjoni, iż-żieda ta' kundizzjoni

[13] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2012, p. 29.

[14] Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 44/2001 tat-22 ta' Diċembru 2000 dwar ġurisdizzjoni u rikonoxximent u eżekuzzjoni ta' sentenzi f'materji ċivili u kummerċjali (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti Kapitolu 19, Vol. 4, p. 42).

marbuta mal-konklużjoni tal-kuntratti mal-konsumaturi mill-bogħod tmur kontra l-għan imfittex minn din id-dispożizzjoni, jiġifieri l-protezzjoni tal-konsumaturi, li huma l-partijiet dgħajfa fil-kuntratt. Fit-tielet lok, il-kundizzjoni essenzjali li għaliha hija suġġetta l-applikazzjoni tal-Artikolu 15(1)(ċ) tal-imsemmi regolament hija dik marbuta mal-attività kummerċjali jew professjonali indirizzata lejn l-Istat tar-residenza tal-konsumatur. F'dan ir-rigward, kemm il-fatt li jsir kuntatt mill-bogħod u kemm il-fatt li beni jew servizz jiġu rriżervati mill-bogħod jew, *a fortiori*, il-konklużjoni ta' kuntratt mal-konsumatur mill-bogħod, huma indizji ta' konnessjoni tal-kuntratt ma' tali attività (punti 35, 42, 44 u 45, u d-dispożittiv).

Sentenza tas-17 ta' Ottubru 2013, Emrek (C-218/12, ECLI:EU:C:2013:666)

L. Emrek, residenti f'Saarbrücken (il-Ġermanja), kien qiegħed ifittex vettura u sar jaf, permezz ta' persuni magħrufa minnu, bl-eżistenza tal-impriża ta' V. Sabranovic. Dan tal-aħħar kien jopera, fi Spicheren (Franza), impriża li tikkummerċjalizza vetturi użati. Huwa kellu wkoll sit tal-internet li kien jinkludi d-dettalji tal-impriża tiegħu, inklużi numri tat-telefon Franċiżi u numru ta' telefon ċellulari Ġermaniż, flimkien mal-prefissi internazzjonali rispettivi. Madankollu, L. Emrek ma kienx sar jaf bl-impriża permezz tas-sit tal-internet. B'hekk, L. Emrek, bħala konsumatur, ikkonkluda ma' V. Sabranovic, fl-istabbiliment ta' dan tal-aħħar, kuntratt miktub dwar il-bejgħ ta' vettura użata.

F'dan il-kuntest, L. Emrek ressaq kawża kontra V. Sabranovic dwar il-garanzija quddiem l-Amtsgericht Saarbrücken (il-Qorti Distrettwali ta' Saarbrücken, il-Ġermanja). L-imsemmija qorti ddeċidiet li ma kellhiex ġurisdizzjoni. L. Emrek appella minn din id-deċiżjoni quddiem il-qorti tar-rinviju, il-Landgericht Saarbrücken (il-Qorti Reġjonali ta' Saarbrücken, il-Ġermanja). Din tal-aħħar xtaqet tkun taf jekk, għall-applikazzjoni tal-Artikolu 15(1)(ċ) tar-Regolament Nru 44/2001, hijiex meħtieġa rabta kawżali bejn l-attivitajiet tal-bejjiegħ jew tal-fornitur indirizzati lejn l-Istat Membru tar-residenza tal-konsumatur permezz tal-internet u l-konklużjoni ta' kuntratti.

Il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li, fis-sentenza tagħha Pammer u Alpenhof (C-585/08 u C-144/09), hija kienet identifikat lista mhux eżawrjenti ta' indizji li setgħu jgħinu lil qorti nazzjonali tevalwa jekk il-kundizzjoni essenzjali ta' attività kummerċjali indirizzata lejn l-Istat Membru tar-residenza tal-konsumatur hijiex issodisfatta (punt 27).

Hija kkonkludiet li l-Artikolu 15(1)(ċ) tar-Regolament Nru 44/2001, għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jeħtieġx l-eżistenza ta' rabta kawżali bejn il-mezz użat sabiex l-attività kummerċjali jew professjonali tiġi indirizzata lejn l-Istat Membru tar-residenza tal-konsumatur, jiġifieri sit tal-internet, u l-konklużjoni tal-kuntratt ma' dan il-konsumatur. Madankollu, l-eżistenza ta' tali rabta kawżali tikkostitwixxi indizju ta' konnessjoni tal-kuntratt ma' tali attività (punt 32 u d-dispożittiv).

Sentenza tal-21 ta' Mejju 2015, El Majdoub (C-322/14, ECLI:EU:C:2015:334) [15]

It-tilwima fil-kawża prinċipali kienet tikkonċerna l-bejgħ ta' vettura bil-mutur permezz ta' sit tal-internet. Il-kundizzjonijiet ġenerali tal-bejgħ aċċessibbli fuq dan is-sit kienu jinkludu klawżola li tattribwixxi ġurisdizzjoni lil qorti li tinsab fi Stat Membru. L-imsemmija kundizzjonijiet ġenerali tal-

[15] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2015, p. 36.

bejgħ ma kinux jinfetħu awtomatikament meta ssir ir-reġistrazzjoni u lanqas ma' kull tranżazzjoni ta' xiri, iżda x-xerrej kellu jikklikkja kaxxa speċifika sabiex jaċċetta dawn il-kundizzjonijiet.

Il-Landgericht Krefeld (il-Qorti Reġjonali ta' Krefeld, il-Ġermanja) talbet lill-Qorti tal-Ġustizzja tistabbilixxi jekk il-validità ta' klawżola li tattribwixxi ġurisdizzjoni tiddaħħalx inkwistjoni fil-każ li tintuża t-teknika ta' aċċettazzjoni permezz ta' "klikk".

Fl-ewwel lok, fir-rigward tar-realtà tal-kunsens tal-partijiet ikkonċernati, li huwa wieħed mill-għanijiet tal-Artikolu 23(1) tar-Regolament Nru 44/2001, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li x-xerrej inkwistjoni fil-kawża prinċipali kien aċċetta l-kundizzjonijiet ġenerali inkwistjoni b'mod espliċitu, meta kklikkja l-kaxxa korrispondenti fis-sit tal-internet tal-bejjiegħ ikkonċernat. Fit-tieni lok, hija ddeċidiet li minn interpretazzjoni letterali tal-Artikolu 23(2) ta' dan ir-regolament jirriżulta li dan jeħtieġ li tingħata l-"possibbiltà" li l-klawżola li tattribwixxi ġurisdizzjoni tinżamm b'mod dejjiemi, irrispettivament minn jekk it-test tal-kundizzjonijiet ġenerali nżammx b'mod dejjiemi mix-xerrej wara jew qabel ma kklikkja l-kaxxa li tindika li qiegħed jaċċetta l-imsemmija kundizzjonijiet.

F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja osservat li l-għan ta' din id-dispożizzjoni huwa li tassimila ċerti forom ta' trażmissjonijiet elettroniċi mal-forma miktuba, bil-ħsieb li tiġi ssemplifikata l-konklużjoni tal-kuntratti b'mezzi elettroniċi, fejn it-trażmissjoni tal-informazzjoni kkonċernata titwettaq ukoll jekk din l-informazzjoni tkun aċċessibbli permezz ta' skrin. Sabiex it-trażmissjoni elettronika tkun tista' toffri l-istess garanziji, b'mod partikolari fil-qasam tal-prova, huwa biżżejjed li jkun "possibbli" li l-informazzjoni tinżamm u tiġi stampata qabel il-konklużjoni tal-kuntratt. Għaldaqstant, peress li t-teknika ta' aċċettazzjoni permezz ta' "klikk" tagħmel possibbli l-istampar u ż-żamma tat-test tal-kundizzjonijiet ġenerali qabel il-konklużjoni tal-kuntratt, il-fatt li l-paġna tal-internet li tinkludi dawn il-kundizzjonijiet ma tinfetaħx awtomatikament meta ssir ir-reġistrazzjoni fuq is-sit tal-internet jew ma' kull tranżazzjoni ta' xiri ma jistax idaħħal inkwistjoni l-validità tal-klawżola li tattribwixxi ġurisdizzjoni. Għaldaqstant, tali teknika ta' aċċettazzjoni tikkostitwixxi trażmissjoni b'mezzi elettroniċi fis-sens tal-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 44/2001 (punti 33, 39 u 40, u d-dispożittiv).

Sentenza tal-25 ta' Jannar 2018, Schrems (C-498/16, ECLI:EU:C:2018:37)

Maximilian Schrems kien ilu mill-2008 utent privat tan-network soċjali Facebook. Huwa kien ressaq kawżi pubbliċi kontra l-kumpannija Facebook Ireland Limited. Barra minn hekk, b'effett mill-2011, huwa kien fetaħ paġna fuq Facebook li kien irreġistra u ħoloq huwa stess sabiex jinforma lill-utenti tal-internet bil-kawża tiegħu. Huwa kien waqqaf assoċjazzjoni mingħajr skop ta' lukru li l-għan tagħha kien it-twettiq tad-dritt fundamentali għall-protezzjoni tad-data u l-għajnuna finanzjarja għall-kawżi pilota mressqa.

Fil-kuntest ta' tilwima bejn Maximilian Schrems u Facebook Ireland Limited, dwar talbiet għal konstatazzjoni, għal waqfien, għal informazzjoni u għal rendikont ta' kontijiet Facebook, l-Oberster Gerichtshof (il-Qorti Suprema, l-Awstrija) kellha dubju dwar jekk l-Artikolu 15 tar-Regolament Nru 44/2001 kellux jiġi interpretat b'tali mod li persuna titlef il-kwalità tagħha ta' konsumatur jekk, wara li tkun użat kont privat fuq Facebook għal diversi snin, tippubblika kotba, tirċievi onorarji għal konferenzi jew tiġġestixxi siti tal-internet. Il-qorti tar-rinviju kellha dubju wkoll dwar jekk l-Artikolu 16 tal-imsemmi regolament għandux jiġi interpretat fis-sens li konsumatur, flimkien mad-drittijiet proprji tiegħu li jaqgħu taħt kuntratt ta' konsumatur, jista' jinvoka wkoll

drittijiet simili ta' konsumaturi oħra li huma residenti fl-istess Stat Membru, fi Stat Membru ieħor jew fi Stat terz.

Il-Qorti tal-Ġustizzja speċifikat li l-kunċett ta' "konsumatur" għandu jiġi interpretat b'mod awtonomu u restrittiv. Sabiex jiġi ddeterminat jekk l-Artikolu 15 huwiex applikabbli, il-finalità tal-kuntratt konkluż bejn il-partijiet għandu jkollha bħala suġġett użu li ma jkunx użu professjonali tal-beni jew tas-servizz ikkonċernat. Fir-rigward ta' persuna li tikkonkludi kuntratt għal użu li jkun parzjalment marbut mal-attività professjonali tagħha, ir-rabta tal-imsemmi kuntratt mal-attività professjonali tal-persuna kkonċernata tkun tant limitata li ssir marġinali u, għaldaqstant, ikollha biss rwol negliġibbli fil-kuntest tat-tranżazzjoni (punti 28 sa 32, 39 sa 41, u d-dispożittiv 1).

Il-Qorti tal-Ġustizzja kompliet billi osservat li konsumatur igawdi minn protezzjoni bħala tali biss jekk ikun personalment rikorrent jew konvenut fi proċedura. Għaldaqstant, ir-rikorrent li ma jkunx huwa stess parti fil-kuntratt ta' konsum inkwistjoni ma jistax jibbenefika mill-ġurisdizzjoni marbuta mal-konsumatur. Dawn il-kunsiderazzjonijiet għandhom jgħoddu wkoll fir-rigward ta' konsumatur li jittrasferixxi drittijiet lil konsumaturi oħra. Fil-fatt, l-Artikolu 16(1) jimplika neċessarjament il-konklużjoni ta' kuntratt mill-konsumatur mal-bejjiegħ jew mal-fornitur involut fil-kawża (punti 44 u 45).

Barra minn hekk, trasferiment ta' krediti ma jistax, fih innifsu, ikollu impatt fuq id-determinazzjoni tal-qorti li jkollha ġurisdizzjoni. Minn dan isegwi li l-ġurisdizzjoni tal-qrati ma tistax tiġi stabbilita permezz ta' konċentrazzjoni ta' diversi drittijiet fil-persuna ta' rikorrent wieħed. Ir-Regolament ma japplikax għall-azzjoni ta' konsumatur bħal fil-każ preżenti (punti 48 u 49, u d-dispożittiv 2).

3. Protezzjoni tal-konsumaturi

Sentenza tas-16 ta' Ottubru 2008, Bundesverband der Verbraucherzentralen (C-298/07, ECLI:EU:C:2008:572)

DIV, kumpannija tal-assigurazzjoni ta' vetturi bil-mutur, kienet toffri s-servizzi tagħha esklużivament fuq l-internet. Fil-paġni tas-sit tal-internet tagħha, hija kienet indikat l-indirizz postali tagħha kif ukoll l-indirizz ta' posta elettronika tagħha, iżda mhux in-numru tat-telefon tagħha. Dan kien jiġi kkomunikat biss wara l-konklużjoni ta' kuntratt ta' assigurazzjoni. Mill-banda l-oħra, il-persuni interessati mis-servizzi ta' DIV setgħu jagħmlulha mistoqsijiet permezz ta' formola ta' kuntatt fuq l-internet u t-tweġibiet kienu jingħataw permezz ta' posta elettronika. Il-Bundesverband der Verbraucherzentralen (il-Federazzjoni Ġermaniża tal-Assoċjazzjonijiet tal-Konsumaturi) qieset, madankollu, li DIV kienet obbligata tindika n-numru tat-telefon tagħha fuq is-sit tal-internet tagħha. Fil-fatt, dan kien, skont din il-federazzjoni, l-uniku mezz sabiex tiġi żgurata komunikazzjoni diretta.

F'dan il-kuntest, il-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federali tal-Ġustizzja, il-Ġermanja) iddeċidiet li tistaqsi lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk l-Artikolu 5(1)(ċ) tad-Direttiva 2000/31 [16] jeħtieġx l-indikazzjoni ta' numru tat-telefon.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-Artikolu 5(1)(ċ) tad-Direttiva 2000/31 għandu jiġi interpretat fis-sens li l-fornitur ta' servizzi huwa obbligat jagħti lid-destinatarji tas-servizz, qabel kwalunkwe konklużjoni ta' kuntratt ma' dawn tal-aħħar u minbarra l-indirizz tal-posta elettronika tiegħu, informazzjoni oħra li tippermetti kuntatt rapidu kif ukoll komunikazzjoni diretta u effettiva.

Din l-informazzjoni ma għandhiex neċessarjament tkun numru tat-telefon. Din l-informazzjoni tista' tinsab f'formola ta' kuntatt elettroniku, li permezz tagħha d-destinatarji tas-servizz ikunu jistgħu jindirizzaw ruħhom, permezz tal-internet, lill-fornitur tas-servizz u li għaliha dan iwieġeb permezz ta' ittra elettronika, ħlief f'sitwazzjonijiet fejn destinatarju ta' servizz li, wara li jkun ikkuntattja lill-fornitur ta' servizzi b'mezzi elettroniċi, isib ruħu f'sitwazzjoni fejn ma jkollux aċċess għan-network elettroniku u jitlob lil dan tal-aħħar aċċess għal mezz ta' komunikazzjoni mhux elettroniku (punt 40 u d-dispożittiv).

Sentenza tat-3 ta' Settembru 2009, Messner (C -489/07, ECLI:EU:C:2009:502) [17]

P. Messner, konsumatriċi Ġermaniża, kienet eżerċitat id-dritt ta' rtirar tagħha fir-rigward tax-xiri ta' laptop permezz tal-internet. Il-bejjiegħ tal-laptop kien irrifjuta li jelimina mingħajr ħlas difett li ħareġ tmien xhur wara x-xiri. F'dan il-kuntest, P. Messner iddikjarat li kienet qiegħda tirrevoka l-kuntratt ta' bejgħ u kienet issuġġerixxiet li tibgħat lura l-laptop lill-bejjiegħ bil-kundizzjoni li dan iħallasha lura. Din ir-revoka kienet saret fit-termini previsti mill-Bürgerliches Gesetzbuch (il-Kodiċi Ċivili Ġermaniż) sa fejn P. Messner ma kinitx irċeviet l-informazzjoni, prevista fid-dispożizzjonijiet ta' dan il-kodiċi, ta' natura li tiskatta t-terminu għal irtirar. P. Messner talbet is-somma ta' EUR 278 quddiem l-Amtsgericht Lahr (il-Qorti Distrettwali ta' Lahr, il-Ġermanja). Il-bejjiegħ oġġezzjona għal din it-talba ġudizzjarja billi sostna li P. Messner kellha fi kwalunkwe każ tħallsu kumpens li jikkorrispondi għal kważi tmien xhur sħaħ ta' użu tal-laptop.

Fis-sentenza tagħha, il-Qorti tal-Ġustizzja osservat li d-dispożizzjonijiet tat-tieni sentenza tal-Artikolu 6(1) u tal-Artikolu 6(2) tad-Direttiva 97/7 [18] għandhom jiġu interpretati fis-sens li jipprekludu leġiżlazzjoni nazzjonali li tipprevedi b'mod ġenerali l-possibbiltà għall-bejjiegħ li jitlob mingħand il-konsumatur kumpens għall-użu ta' beni akkwistati permezz ta' kuntratt mill-bogħod fil-każ li dan tal-aħħar ikun eżerċita d-dritt ta' rtirar tiegħu fit-termini previsti.

Fil-fatt, fil-każ li l-konsumatur ikollu jħallas kumpens għas-sempliċi raġuni li kellu l-possibbiltà juża l-beni matul iż-żmien li dawn kienu jinsabu fil-pussess tiegħu, huwa jkun jista' jeżerċita d-dritt ta' rtirar tiegħu biss billi jħallas l-imsemmi kumpens. Tali konsegwenza tkun f'kontradizzjoni ċara mal-formulazzjoni u mal-finalità tat-tieni sentenza tal-Artikolu 6(1) u tal-Artikolu 6(2) tad-

[16] Direttiva 2000/31/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-8 ta' Ġunju 2000 dwar ċerti aspetti legali tas-servizzi minn soċjetà ta' l-informazzjoni, partikolarment il-kummerċ elettroniku, fis-Suq Intern (Direttiva dwar il-kummerċ elettroniku) (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 25, p. 399).

[17] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2009, p. 36.

[18] Direttiva 97/7/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Mejju 1997 dwar il-protezzjoni tal-konsumaturi in rigward ta' kuntratti li jsiru mill-bogħod (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 15, Vol 3, p. 319).

Direttiva 97/7u ċċaħħad b'mod partikolari lill-konsumatur mill-possibbiltà li juża bil-libertà kollha u mingħajr pressjoni t-terminu għal riflessjoni mogħti lilu mill-imsemmija direttiva.

Bl-istess mod, l-effikaċja u l-effettività tad-dritt ta' rtirar jiddaħħlu inkwistjoni jekk il-konsumatur ikun meħtieġ iħallas kumpens minħabba s-sempliċi fatt li eżamina u pprova l-beni. Sa fejn id-dritt ta' rtirar huwa intiż preċiżament li jagħti din il-possibbiltà lill-konsumatur, il-fatt li użahom ma jistax iwassal sabiex il-konsumatur ma jkunx jista' jeżerċita l-imsemmi dritt sakemm ma jħallasx kumpens.

Madankollu, dawn l-istess dispożizzjonijiet ma jipprekludux li l-ħlas ta' kumpens għall-użu tal-beni jiġi impost fuq il-konsumatur fil-każ li dan ikun uża l-imsemmija beni b'mod inkompatibbli mal-prinċipji tad-dritt ċivili, bħalma ma huma l-*bona fide* jew l-arrikkiment indebitu, bil-kundizzjoni li ma jiġux ippreġudikati l-finalità tal-imsemmija direttiva u, b'mod partikolari, l-effikaċja u l-effettività tad-dritt ta' rtirar, punt dan li għandu jiġi ddeterminat mill-qorti nazzjonali (punti 23, 24 u 29, u d-dispożittiv).

Sentenza tal-15 ta' April 2010, Heinrich Heine (C-511/08, ECLI:EU:C:2010:189) [19]

Impriża ta' bejgħ bil-korrispondenza, Heinrich Heine, kienet tipprevedi, fil-kundizzjonijiet ġenerali tal-bejgħ tagħha, li l-konsumatur għandu jħallas, bħala spejjeż ta' kunsinna, somma fissa ta' EUR 4.95. Din is-somma kienet tinżamm mill-fornitur anki fil-każ li l-konsumatur jeżerċita d-dritt ta' rtirar tiegħu. Il-Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen, assoċjazzjoni Ġermaniża ta' konsumaturi, kienet ressqet azzjoni għal inġunzjoni kontra Heinrich Heine sabiex titwaqqaf din il-prattika għaliex, fil-fehma tagħha, l-ispejjeż tal-kunsinna ma kellhomx jitħallsu mill-konsumatur fil-każ ta' rtirar. Skont il-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federali tal-Ġustizzja, il-Ġermanja), id-dritt Ġermaniż ma jagħti ebda dritt espliċitu għar-rimbors tal-ispejjeż ta' kunsinna tal-merkanzija ordnata lix-xerrej. Madankollu, peress li kellha dubji dwar il-kompatibbiltà mad-Direttiva 97/7 [20] tal-fatturazzjoni tal-ispejjeż ta' kunsinna tal-merkanzija lill-konsumatur anki meta dan ikun eżerċita d-dritt ta' rtirar tiegħu, dik il-qorti talbet lill-Qorti tal-Ġustizzja tinterpreta din id-direttiva.

Fis-sentenza tagħha, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li t-tieni sentenza tal-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 6(1) u l-Artikolu 6(2) tad-Direttiva 97/7 għandhom jiġu interpretati fis-sens li jipprekludu leġiżlazzjoni nazzjonali li tippermetti lill-fornitur, f'kuntratt konkluż mill-bogħod, jimputa l-ispejjeż tal-kunsinna ta' merkanzija lill-konsumatur fil-każ li dan tal-aħħar jeżerċita d-dritt ta' rtirar tiegħu.

Fil-fatt, dawn id-dispożizzjonijiet jawtorizzaw lill-fornitur jimputa lill-konsumatur, fil-każ ta' rtirar min-naħa ta' dan tal-aħħar, l-ispejjeż diretti tar-ritorn tal-merkanzija biss. Jekk l-ispejjeż tal-kunsinna jkunu wkoll ir-responsabbiltà tal-konsumatur, tali imputazzjoni, li tkun neċessarjament ta' natura li tiddisswadi lil dan tal-aħħar milli jeżerċita d-dritt ta' rtirar tiegħu, tkun tmur kontra l-għan stess tal-imsemmi Artikolu 6.

[19] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2010, p. 30.

[20] Direttiva 97/7/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Mejju 1997 dwar il-protezzjoni tal-konsumaturi in rigward ta' kuntratti li jsiru mill-bogħod (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 15, Vol 3, p. 319).

Barra minn hekk, tali imputazzjoni tkun ta' natura li ddaħħal inkwistjoni tqassim ibbilanċjat tar-riskji bejn il-partijiet fil-kuntratti konklużi mill-bogħod billi tgħaddi fuq il-konsumatur l-ispejjeż kollha marbuta mat-trasport tal-merkanzija (punti 55 sa 57, u 59, u d-dispożittiv).

Sentenza tas-6 ta' Lulju 2017, Air Berlin (C-290/16, ECLI:EU:C:2017:523)

Il-kumpannija tal-ajru Ġermaniża Air Berlin kienet introduċiet, fil-kundizzjonijiet ġenerali tal-bejgħ tagħha, klawżola fis-sens li, meta passiġġier jannulla t-titjira tiegħu rriżervata b'tariffa ekonomika jew ma jippreżentax ruħu sabiex jitla' fuq tali titjira, kien jinżamm ammont ta' EUR 25 għall-ispejjeż marbuta mal-ipproċessar tas-somma rrimborsata lilu. Il-Bundesverband der Verbraucherzentralen (l-Unjoni Federali Ġermaniża taċ-Ċentri ta' Konsumaturi) qieset li din il-klawżola kienet nulla taħt id-dritt Ġermaniż għaliex kienet tqiegħed lill-klijenti fi żvantaġġ b'mod indebitu. Barra minn hekk, fir-rigward tal-eżekuzzjoni ta' obbligu legali, Air Berlin ma setgħetx teżiġi spejjeż distinti. Il-Bundesverband għalhekk fetħet azzjoni għal inġunzjoni quddiem il-qrati Ġermaniżi kontra Air Berlin.

Fil-kuntest tal-istess azzjoni, il-Bundesverband ikkontestat il-prattiki ta' Air Berlin marbuta mal-indikazzjoni tal-prezzijiet fuq is-sit tal-internet tagħha. Fil-fatt, fil-kuntest ta' simulazzjoni ta' riżervazzjoni online fl-2010, il-Bundeserband kienet ikkonstatat li t-taxxi u l-ħlasijiet indikati kienu ferm inqas minn dawk effettivament miġbura mill-ajruporti kkonċernati. Il-Bundesverband għalhekk kienet tal-fehma li din il-prattika setgħet tqarraq bil-konsumatur u kienet tmur kontra r-regoli dwar it-trasparenza tal-prezzijiet previsti mir-Regolament tal-Unjoni dwar l-operat tas-servizzi tal-ajru [21]. Il-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federali tal-Ġustizzja, il-Ġermanja) staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja, minn naħa, jekk ir-Regolament Nru 1008/2008 għandux jiġi interpretat fis-sens li, meta jippubblikaw it-tariffi tagħhom għall-passiġġieri, it-trasportaturi tal-ajru għandhom jispeċifikaw l-ammont effettiv tal-ħlasijiet u ma jistgħux għalhekk jinkludu parzjalment dawn tal-aħħar fit-tariffi tagħhom għall-passiġġieri u, min-naħa l-oħra, jekk l-imsemmi regolament jipprekludix applikazzjoni ta' leġiżlazzjoni nazzjonali dwar id-dritt tal-kundizzjonijiet ġenerali tal-bejgħ, ibbażata fuq id-dritt tal-Unjoni li jipprevedi li ma huwiex possibbli li jiġu ffatturati spejjeż ta' pproċessar distinti għall-klijenti li ma jippreżentawx ruħhom għat-titjira jew li jannullaw ir-riżervazzjoni tagħhom.

Il-Qorti tal-Ġustizzja rrispondiet li t-tielet sentenza tal-Artikolu 23(1) tar-Regolament Nru 1008/2008 għandha tiġi interpretata fis-sens li, meta jippubblikaw it-tariffi tagħhom għall-passiġġieri, it-trasportaturi tal-ajru għandhom jispeċifikaw, b'mod separat, l-ammonti dovuti mill-klijenti bħala taxxi, bħala ħlasijiet lill-ajurporti kif ukoll ħlasijiet, supplimenti u drittijiet oħra, imsemmija f'dan ir-regolament. Barra minn hekk, dan ifisser li t-trasportaturi tal-ajru ma jistgħux jinkludu, lanqas parzjalment, dawn l-elementi fit-tariffa għall-passiġġieri. L-Artikolu 23(1) tar-Regolament Nru 1008/2008 huwa intiż li jiggrantixxi, b'mod partikolari, l-informazzjoni u t-trasparenza tal-prezzijiet tas-servizzi tal-ajru li jitilqu minn ajruport li jinsab fit-territorju ta' Stat Membru u jikkontribwixxi, għaldaqstant, sabiex tiġi żgurata l-protezzjoni tal-klijent li juża dawn is-servizzi. Barra minn hekk, interpretazzjoni differenti tkun ta' natura li ċċaħħad lil din id-dispożizzjoni minn kull effett utli (punti 29 sa 32, u 36, u d-dispożittiv 1).

[21] Regolament (KE) Nru 1008/2008 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal- 24 ta' Settembru 2008 dwar regoli komuni għall-operat ta' servizzi ta' l-ajru fil-Komunità (ĠU 2008, L 293, p. 3).

L-Artikolu 22(1) tar-Regolament Nru 1008/2008 għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jipprekludix li l-applikazzjoni ta' leġiżlazzjoni nazzjonali li tittrasponi d-Direttiva 93/13 tista' twassal sabiex tiġi ddikjarata nulla klawżola li tinsab fil-kundizzjonijiet ġenerali tal-bejgħ li jippermettu l-fatturazzjoni ta' spejjeż ta' pproċessar fissi u distinti lill-klijenti li ma jkunux ippreżentaw ruħhom għat-titjira jew li jkunu annullaw ir-riżervazzjoni tagħhom. F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li r-regoli ġenerali li jipproteġu lill-konsumaturi kontra l-klawżoli inġusti japplikaw ukoll għall-kuntratti ta' trasport tal-ajru.

Fil-fatt, ir-Regolament Nru 2409/92, imħassar permezz tar-Regolament Nru 1008/2008, kien jindika, fil-ħames premessa tiegħu, li huwa xieraq li "l-libertà tal-prezzijiet tkun ikkumplimentata b'salvagwardji xierqa għall-interessi tal-konsumaturi u l-industrija".

Sentenza tal-10 ta' Lulju 2019, Amazon EU (C-649/17, ECLI:EU:C:2019:576)

L-impriża Amazon EU Sàrl, stabbilita fil-Lussemburgu, tipproponi diversi prodotti għall-bejgħ fuq l-internet. Fil-kawża prinċipali, l-Unjoni Federali Ġermaniża tal-Organizzazzjonijiet u tal-Assoċjazzjonijiet tal-Konsumaturi (iktar 'il quddiem l-"Unjoni Federali") kienet ressqet, quddiem qorti reġjonali, kawża għal inġunzjoni fil-konfront tal-prattiki ta' Amazon EU fil-qasam tal-indikazzjoni tal-informazzjoni li tidher fis-sit interent tagħha www.amazon.de u li tippermetti lill-konsumatur jikkuntattja lil din il-kumpannija. Din il-qorti ċaħdet l-imsemmija kawża u għalhekk l-Unjoni Federali ppreżentat appell quddiem qorti reġjonali superjuri, li wkoll ċaħdet il-kawża. Għalhekk, l-Unjoni Federali ppreżentat appell għal reviżjoni quddiem il-qorti tar-rinviju, il-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federali tal-Ġustizzja, il-Ġermanja).

It-talba għal deċiżjoni preliminari kienet tirrigwarda l-interpretazzjoni tal-Artikolu 6(1)(c) tad-Direttiva 2011/83 [22].

Fl-ewwel lok, il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li l-possibbiltà għall-konsumatur li jikkuntattja malajr lill-kummerċjant u li jikkomunika effettivament miegħu, kif tipprevedi l-imsemmija dispożizzjoni, għandha importanza fundamentali sabiex jiġu protetti u sabiex jiġi effettivament implimentati d-drittijiet tal-konsumatur u, b'mod partikolari, id-dritt tal-irtirar li l-modalitajiet u l-kundizzjonijiet għall-eżerċizzju tiegħu huma indikati fl-Artikoli 9 sa 16 ta' din id-direttiva. Madankollu, fl-interpretazzjoni tal-imsemmija dispożizzjoni, għandu jiġi żgurat bilanċ ġust bejn livell għoli ta' protezzjoni tal-konsumaturi u l-kompetittività tal-impriżi, kif tiddikjara l-premessa 4 tad-Direttiva 2011/83, filwaqt li tiġi mħarsa l-libertà ta' intrapriża tal-kummerċjant, kif stabbilita fil-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea (iktar 'il quddiem il-"Karta") (punti 41 u 44).

Il-Qorti tal-Ġustizzja qieset li hija l-qorti nazzjonali li għandha tevalwa jekk, fid-dawl taċ-ċirksutanzi kollha li fihom il-konsumatur jikkuntattja lill-kummerjċant permezz ta' sit internet u b'mod partikolari tal-preżentazzjoni u tal-funzjonalità ta' dan is-sit, il-mezzi ta' komunikazzjoni mqiegħda għad-dispożizzjoni ta' dan il-konsumatur minn dan il-kummerċjant jippermettux lill-konsumatur jikkuntattja malajr lill-kummerċjant u jikkomunika effettivament miegħu, skont l-Artikolu 6(1)(c) tad-Direttiva 2011/83 (punt 47).

[22] Direttiva 2011/83/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Ottubru 2011 dwar drittijiet tal-konsumatur, li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 93/13/KEE u d-Direttiva 1999/44/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 85/577/KEE u d-Direttiva 97/7/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU 2011, L 304, p. 64).

F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja enfasizzat li obbligu inkundizzjonat li jitqiegħed għad-dispożizzjoni tal-konsumatur, fi kwalunkwe ċirkustanza, numru tat-telefon, jew li tiġi stabbilita linja tat-telefon, jew tal-faks, jew li jinħoloq indirizz tal-posta elettronika ġdid sabiex il-konsumaturi jkunu jistgħu jikkuntattjaw lill-kummerċjant jidher sproporzjonat (punt 48).

Il-Qorti tal-Ġustizzja għalhekk iddeċidiet li l-espressjoni "fejn ikun disponibbli" li tinsab fl-Artikolu 6(1)(c) tad-Direttiva 2011/83 għandha tiġi interpretata fis-sens li tirreferi għall-każ fejn il-kummerċjant ikollu numru tat-telefon jew tal-faks u ma jużahomx biss għal finijiet oħra għajr il-kuntatt mal-konsumaturi. Fl-assenza ta' dan, din id-dispożizzjoni ma tobbligax lill-kummerċjant jinforma lill-konsumatur b'dan in-numru tat-telefon, jew jistabbilixxi linja tat-telefon jew tal-faks, jew joħloq indirizz elettroniku ġdid sabiex il-konsumaturi jkunu jistgħu jikkuntattjawh (punti 51 u 53 u d-dispożittiv).

Fit-tieni lok, meta eżaminat jekk dan il-kummerċjant jistax, f'ċirkustanzi bħal dawk inkwistjoni fil-kawża prinċipali, juża mezzi ta' komunikazzjonijiet li ma jissemmewx fl-Artikolu 6(1)(c) tad-Direttiva 2011/83, bħalma hija sistema ta' messaġġi immedjati jew ta' telefonati lura, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-Artikolu 6(1)(c) tad-Direttiva 2011/83 għandu jiġi interpretat fis-sens li, għalkemm tobbliga lill-kummerċjant iqiegħed għad-dispożizzjoni tal-konsumatur mezz ta' komunikazzjoni ta' natura li jissodisfa l-kriterji ta' komunikazzjoni diretta u effettiva, din id-dispożizzjoni ma tipprekludix lill-imsemmi kummerċjant milli jipprovdi mezzi ta' komunikazzjoni differenti minn dawk imsemmija fl-imsemmija dispożizzjoni sabiex jissodisfa dawn il-kriterji (punti 52 u 53, u d-dispożittiv).

4. Protezzjoni ta' data personali

Sentenza tal-1 ta' Ottubru 2015, Weltimmo (C-230/14, ECLI:EU:C:2015:639) [23]

Weltimmo, kumpannija rreġistrata fis-Slovakkja, kienet topera sit tal-internet b'reklami għal proprjetà immobbli li tinsab fl-Ungerija. F'dan il-kuntest, hija kienet tipproċessa d-data personali tal-persuni li jagħmlu reklam. Ir-reklami kienu jiġu ppubblikati bla ħlas għal xahar u kienu jsiru bi ħlas meta jintemm dan il-perijodu. Numru ta' persuni li kienu għamlu reklam talbu, permezz ta' ittra elettronika, l-irtirar tar-reklami tagħhom meta ntemm l-ewwel xahar u, fl-istess waqt, it-tħassir tad-data personali tagħhom. Madankollu, Weltimmo ma kinitx neħħiet dawn ir-reklami u ffatturat lill-partijiet inkwistjoni l-prezz tas-servizzi tagħha. Fl-assenza tal-ħlas tas-somom iffaturati, Weltimmo kienet għaddiet id-data personali tal-persuni li kienu għamlu reklam lil aġenziji li jirkurpaw id-dejn. Il-persuni li kienu għamlu reklam ippreżentaw ilment quddiem l-awtorità Ungeriża responsabbli għall-protezzjoni tad-data. Din kienet imponiet multa ta' għaxar miljuni forint Ungerġiżi (HUF) (madwar EUR 32 000) fuq Weltimmo minħabba ksur tal-liġi Ungeriża li tittrasponi d-Direttiva 95/46 [24].

Weltimmo mbagħad ikkontestat id-deċiżjoni tal-awtorità superviżorja quddiem il-qrati Ungeriżi. Meta t-tilwima waslet quddiemha fl-istadju ta' appell fil-kassazzjoni, il-Kúria (il-Qorti Suprema, l-

[23] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2015, p. 55.

[24] Direttiva 95/46/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Ottubru 1995 dwar il-protezzjoni ta' individwi fir-rigward ta' l-ipproċessar ta' data personali u dwar il-moviment liberu ta' dik id-data (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 15, p. 355).

Ungerija) staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk l-imsemmija direttiva kinitx tippermetti lill-awtorità superviżorja Ungeriża tapplika l-liġi Ungeriża adottata fuq il-bażi tad-Direttiva u timponi l-multa prevista minn din il-liġi.

Il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li mill-premessa 19 tad-Direttiva 95/46 tirriżulta interpretazzjoni flessibbli tal-kunċett ta' stabbiliment. B'hekk, sabiex jiġi ddeterminat jekk kumpannija, responsabbli għall-ipproċessar ta' data, ikollhiex stabbiliment fi Stat Membru differenti mill-Istat Membru jew mill-pajjiż terz fejn tkun irreġistrata, għandhom jiġu evalwati kemm il-livell ta' stabbiltà tal-installazzjoni u kemm ir-realtà tal-eżerċizzju tal-attivitajiet f'dan l-Istat Membru l-ieħor. Dan jgħodd b'mod partikolari għal impriżi li joffru esklużivament servizzi fuq l-internet (punt 29).

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, l-Artikolu 4(1)(a) tad-Direttiva 95/46 għandu jiġi interpretat fis-sens li jippermetti l-applikazzjoni tal-leġiżlazzjoni dwar il-protezzjoni tad-data personali ta' Stat Membru differenti minn dak li fih tkun irreġistrata l-persuna responsabbli għall-ipproċessar ta' din id-data, sakemm din il-persuna teżerċita, permezz ta' installazzjoni stabbli fit-territorju ta' dan l-Istat Membru, attività effettiva u reali. Mill-banda l-oħra, il-kwistjoni tan-nazzjonalità tal-persuni kkonċernati minn dan l-ipproċessar ta' data hija irrilevanti (punt 41 u d-dispożittiv 1).

Fil-każ li l-awtorità superviżorja ta' Stat Membru tasal għall-konklużjoni li d-dritt applikabbli ma jkunx id-dritt ta' dan l-Istat Membru iżda d-dritt ta' Stat Membru ieħor, l-Artikolu 28(1), (3) u (6) ta' din id-direttiva għandu jiġi interpretat fis-sens li din l-awtorità superviżorja ma tistax teżerċita setgħat effettivi ta' intervent. Għaldaqstant, hija ma tkunx tista' timponi sanzjonijiet fuq il-bażi tad-dritt tal-Istat Membru tagħha fuq il-kontrollur li jkun responsabbli għall-ipproċessar ta' din id-data u li ma jkunx stabbilit fit-territorju tal-Istat Membru tagħha. Fil-fatt, mir-rekwiżiti li jirriżultaw mis-sovranità territorjali tal-Istat Membru kkonċernat, mill-prinċipju ta' legalità u mill-kunċett ta' Stat ta' dritt joħroġ li s-setgħa li jiġu imposti sanzjonijiet ma tistax, bħala prinċipju, tiġi eżerċitata lil hinn mil-limiti legali li fihom tkun awtorizzata taġixxi awtorità amministrattiva, b'osservanza tad-dritt tal-Istat Membru tagħha (punti 56 u 60, u d-dispożittiv 2).

Sentenza tas-6 ta' Ottubru 2015 (Awla Manja), Schrems (C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650) [25]

Maximillian Schrems, ċittadin Awstrijak, kien ilu juża Facebook mill-2008. Data mogħtija minn M. Schrems lil Facebook kienet ġiet ittrasferita, kompletament jew parzjalment, mis-sussidjarja Irlandiża ta' Facebook fuq servers li kienu jinsabu fit-territorju tal-Istati Uniti, fejn kienu s-suġġett ta' pproċessar. M. Schrems ippreżenta lment quddiem l-awtorità Irlandiża ta' superviżjoni, peress li qies li, fid-dawl tar-rivelazzjonijiet magħmula fl-2013 minn Edward Snowden dwar l-attivitajiet tas-servizzi ta' intelliġenza tal-Istati Uniti (b'mod partikolari tan-National Security Agency jew "NSA"), id-dritt u l-prattiki tal-Istati Uniti ma kinux joffru protezzjoni suffiċjenti kontra s-sorveljanza, mill-awtoritajiet pubbliċi, tad-data ttrasferita lejn dan il-pajjiż. L-awtorità Irlandiża kienet ċaħdet dan l-ilment għar-raġuni, b'mod partikolari, li, fid-Deċiżjoni 2000/520 [26], il-

[25] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2015, p. 53.

[26] Deċiżjoni tal-Kummissjoni 2000/520/KE tas-26 ta' Lulju 2000 skond id-Direttiva 95/46/EC tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar l-adegwatezza tal-protezzjoni pprovduta mill-prinċipji ta' privatezza ta' port salv u li tirrigwarda mistoqsijiet li jsiru ta' spiss maħruġa mid-Dipartiment tal-Kummerċ tal-USA (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 16, Vol. 1, p. 119).

Kummissjoni kienet qieset li, fil-kuntest tas-sistema magħrufa bħala "port salv", l-Istati Uniti kienu jiżguraw livell adegwat ta' protezzjoni tad-data personali ttrasferita.

Meta l-kawża waslet quddiemha, il-High Court (il-Qorti Għolja, l-Irlanda) xtaqet tkun taf jekk din id-deċiżjoni tal-Kummissjoni kellhiex l-effett li tipprekludi lil awtorità nazzjonali ta' superviżjoni milli tinvestiga lment li jallega li pajjiż terz ma jiżgurax livell ta' protezzjoni adegwat u, jekk ikun il-każ, milli tissospendi t-trasferiment ta' data kkontestat.

Il-Qorti tal-Ġustizzja rrispondiet li l-operazzjoni li permezz tagħha data personali tiġi ttrasferita minn Stat Membru lejn pajjiż terz tikkostitwixxi, bħala tali, ipproċessar ta' data personali fis-sens tal-Artikolu 2(b) tad-Direttiva 95/46 [27], imwettaq fit-territorju ta' Stat Membru. Għaldaqstant, l-awtoritajiet nazzjonali għandhom il-kompetenza li jivverifikaw jekk trasferiment ta' data personali mill-Istat Membru tagħhom lejn pajjiż terz josservax ir-rekwiżiti stabbiliti mid-Direttiva 95/46 (punti 43 sa 45, u 47).

B'hekk, sakemm id-deċiżjoni tal-Kummissjoni ma tkunx ġiet iddikjarata invalida mill-Qorti tal-Ġustizzja, li għandha ġurisdizzjoni esklużiva sabiex tikkonstata l-invalidità ta' att tal-Unjoni, l-Istati Membri u l-korpi tagħhom ma jistgħux jadottaw miżuri li jmorru kontra din id-deċiżjoni, bħalma huma atti intiżi li jikkonstataw b'effett vinkolanti li l-pajjiż terz ikkonċernat mill-imsemmija deċiżjoni ma jiżgurax livell ta' protezzjoni adegwat. Fil-każ li awtorità superviżorja tasal għall-konklużjoni li l-provi mressqa insostenn ta' talba dwar il-protezzjoni tad-drittijiet u tal-libertajiet fid-dawl tal-ipproċessar ta' din id-data personali ma jkunux fondati u tiċħad, għalhekk, din it-talba, il-persuna li tkun ressqitha għandu jkollha aċċess għar-rimedji ġudizzjarji li jippermettulha tikkontesta tali deċiżjoni li tikkawżalha preġudizzju quddiem il-qrati nazzjonali. Fil-każ oppost, jiġifieri jekk l-imsemmija awtorità tqis li l-ilmenti mqajma mill-persuna li ressqet tali talba jkunu fondati, din l-istess awtorità għandha tkun tista' tieħu azzjoni legali, konformement mat-tielet inċiż tal-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 28(3) tad-Direttiva 95/46, moqri fid-dawl b'mod partikolari tal-Artikolu 8(3) tad-Karta (punti 51, 52, 61, 62, 64 u 65).

L-Artikolu 25(6) tad-Direttiva 95/46, moqri fid-dawl tal-Artikoli 7, 8 u 47 tal-Karta, għandu jiġi interpretat fis-sens li deċiżjoni adottata fuq il-bażi ta' din id-dispożizzjoni, li permezz tagħha l-Kummissjoni tikkonstata li pajjiż terz jiżgura livell ta' protezzjoni adegwat, ma tipprekludix li awtorità ta' sorveljanza ta' Stat Membru teżamina t-talba ta' persuna dwar il-protezzjoni tad-drittijiet u tal-libertajiet tagħha fid-dawl tal-ipproċessar tad-data personali tagħha li ġiet ittrasferita minn Stat Membru lejn dan il-pajjiż terz, f'sitwazzjoni fejn din il-persuna ssostni li d-dritt u l-prattiki fis-seħħ f'dan tal-aħħar ma jiżgurawx livell ta' protezzjoni adegwat (punti 58, 59, 63 u 66, u d-dispożittiv 1).

Il-kunċett ta' "livell ta' protezzjoni adegwat" li jinsab fl-Artikolu 25(6) tad-Direttiva 95/46 għandu jinftiehem fis-sens li jeħtieġ li dan il-pajjiż terz jiżgura effettivament, bis-saħħa tal-leġiżlazzjoni interna tiegħu jew tal-impenji internazzjonali tiegħu, livell ta' protezzjoni tal-libertajiet u tad-drittijiet fundamentali li jkun sostanzjalment ekwivalenti għal dak iggarantit fi ħdan l-Unjoni bis-saħħa ta' din id-direttiva, moqrija fid-dawl tal-Karta (punti 73, 75, 76 u 78).

27 Direttiva 95/46/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Ottubru 1995 dwar il-protezzjoni ta' individwi fir-rigward tal-ipproċessar ta' data personali u dwar il-moviment liberu ta' dik id-data (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 15, p. 355).

Fil-fatt, il-prinċipji ta' "port salv" japplikaw biss għall-organizzazzjonijiet Amerikani li jkunu ċċertifikaw lilhom innifishom u li jirċievu data personali mill-Unjoni, mingħajr ma huwa meħtieġ li l-awtoritajiet pubbliċi Amerikani jkunu suġġetti għall-osservanza tal-imsemmija prinċipji. Barra minn hekk, id-Deċiżjoni 2000/520 tippermetti ndħil, ibbażat fuq rekwiżiti marbuta mas-sigurtà nazzjonali u mal-interess pubbliku jew fuq il-leġiżlazzjoni interna tal-Istati Uniti, fid-drittijiet fundamentali tal-persuni li d-data personali tagħhom ġiet jew tista' tiġi ttrasferita mill-Unjoni lejn l-Istati Uniti, mingħajr ma tinkludi konstatazzjoni dwar l-eżistenza, fl-Istati Uniti, ta' regoli ta' natura Statali maħsuba li jillimitaw l-eventwali ndħil f'dawn id-drittijiet u mingħajr ma ssemmi l-eżistenza ta' protezzjoni ġudizzjarja effettiva kontra ndħil ta' dan it-tip.

Barra minn hekk, il-Kummissjoni marret lil hinn mill-kompetenza mogħtija lilha mill-Artikolu 25(6) tad-Direttiva 95/46, moqri fid-dawl tal-Karta, meta adottat l-Artikolu 3 tad-Deċiżjoni 2000/520 li, għalhekk, huwa invalidu (punti 82, 87 sa 89, 96 sa 98, 102 sa 105, u d-dispożittiv 2).

Sentenza tal-1 ta' Ottubru 2019 (Awla Manja), Planet49 (C-673/17, ECLI:EU:C:2019:801) [28]

Il-kumpannija Plant49 kienet organizzat lotterija promozzjonali fis-sit internet www.dein-macbook.de. Sabiex jipparteċipaw, l-utenti tal-internet kellhom jikkomunikaw isimhom u l-indirizz tagħhom fuq paġna internet fejn kienu jinsabu kaxxi tal-immarkar. Il-kaxxa tal-immarkar li kienet tawtorizza l-installazzjoni tal-cookies kienet immarkata minn qabel.

Adita b'rikors mill-Federazzjoni Ġermaniża tal-assoċjazzjonijiet ta' konsumaturi, il-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federali tal-Ġustizzja, il-Ġermanja) kellha dubji rigward il-validità tal-ksib tal-kunsens tal-utenti permezz tal-kaxxa tal-immarkar immarkata minn qabel kif ukoll dwar il-portata tal-obbligu ta' informazzjoni impost fuq il-fornitur ta' servizz.

It-talba għal deċiżjoni preliminari kienet tirrigwarda essenzjalment l-interpretazzjoni tal-kunċett ta' "kunsens" previst mid-Direttiva 2002/58[29], moqrija flimkien mad-Direttiva 95/46, kif ukoll mar-Regolament 2016/679 [30].

Fl-ewwel lok, il-Qorti tal-Ġustizzja osservat li l-Artikolu 2(h) tad-Direttiva 95/46, li jirreferi għalih l-Artikolu 2(f) tad-Direttiva 2002/58, jiddefinixxi l-kunsens bħala "indikazzjoni speċifika u infurmata tax-xewqa tiegħu mogħtija liberament li biha s-suġġett tad-data jaqbel li jsir l-ipproċessar ta' data personali dwaru". Hija ossevat li r-rekwiżit ta' "indikazzjoni" tax-xewqa tas-suġġett tad-data jevoka b'mod ċar aġir attiv u mhux passiv. Issa, kunsens mogħti permezz ta' kaxxa tal-immarkar immarkata minn qabel ma jimplikax aġir attiv min-naħa tal-utent ta' sit internet. Barra minn hekk, l-oriġini tal-Artikolu 5(3) tad-Direttiva 2002/58, li mill-emenda tiegħu permezz tad-Direttiva 2009/136 jipprevedi li l-utenti għandhom ikunu "taw il-kunsens tagħhom" għat-tqegħid

[28] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali 2019, p. 119.

[29] Direttiva 2002/58/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Lulju 2002 dwar l-ipproċessar tad-data personali u l-protezzjoni tal-privatezza fis-settur tal-komunikazzjoni elettronika (Direttiva dwar il-privatezza u l-komunikazzjoni elettronika) (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 29, p. 514), kif emendata bid-Direttiva 2009/136/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Novembru 2009 (ĠU 2009, L 337, p. 11, rettifika fil-ĠU 2013, L 241 p. 9).

[30] Regolament (UE) 2016/679 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-27 ta' April 2016 dwar il-protezzjoni tal-persuni fiżiċi fir-rigward tal-ipproċessar ta' data personali u dwar il-moviment liberu ta' tali data, u li jħassar id-Direttiva 95/46/KE (ĠU 2016, L 119, p. 1, rettifika fil-ĠU 2018, L 127, p. 2).

ta' cookies, tindika li l-kunsens tal-utent ma setax minn dak il-ħin 'il quddiem jibqa' jiġi preżunt u kellu jirriżulta minn aġir attiv ta' dan tal-aħħar. Fl-aħħar nett, kunsens attiv huwa issa previst mir-Regolament 2016/679, li l-punt 11 tal-Artikolu 4 tiegħu jeżiġi indikazzjoni tax-xewqa li tieħu l-forma, b'mod partikolari, ta' "azzjoni affermattiva ċara" u li l-premessa 32 tiegħu teskludi b'mod espliċitu li jkun hemm kunsens "[fil-każ ta'] silenzju, kaxxi mmarkati minn qabel jew in-nuqqas ta' attività" (punti 49, 52, 56 u 62).

Għaldaqstant, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-kunsens ma jingħatax b'mod validu meta l-ħażna ta' informazzjoni jew l-aċċess għal informazzjoni diġà maħżuna fit-tagħmir terminali tal-utent ta' sit internet jiġu awtorizzati permezz ta' kaxxa tal-immarkar immarkata minn qabel, li l-utent ikollu jneħħi l-marka minnha sabiex jirrifjuta li jagħti l-kunsens tiegħu (punt 63 u d-dispożittiv 1).

Fit-tieni lok, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li l-Artikolu 5(3) tad-Direttiva 2002/58 huwa intiż li jipproteġi lill-utent minn kull indħil fil-ħajja privata tiegħu, irrispettivament minn jekk dan l-indħil jinvolvix data personali jew le. Minn dan jirriżulta li l-kunċett ta' kunsens ma għandux jiġi interpretat b'mod differenti skont jekk l-informazzjoni maħżuna jew ikkonsultata fit-tagħmir terminali tal-utent ta' sit internet tikkostitwixxix data personali jew le (punti 69 u 71, u d-dispożittiv 2).

Fit-tielet lok, il-Qorti tal-Ġustizzja osservat li l-Artikolu 5(3) tad-Direttiva 2002/58 jeżiġi li l-utent ikun ta l-kunsens tiegħu, wara li jkun irċieva informazzjoni ċara u kompleta, b'mod partikolari dwar l-għan tal-ipproċessar. Issa, informazzjoni ċara u kompleta għandha tippermetti lill-utent jiddetermina faċilment il-konsegwenzi tal-kunsens li huwa jista' jagħti u għandha tiggarantixxi li dan il-kunsens jingħata b'għarfien sħiħ tal-fatti. F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja qieset li t-tul ta' funzjonament tal-cookies kif ukoll il-kwistjoni ta' jekk huwiex possibbli jew le li terzi jkollhom aċċess għal dawn il-cookies jagħmlu parti mill-informazzjoni ċara u kompleta li għandha tingħata lill-utent ta' sit internet mill-fornitur ta' servizzi (punti 73 sa 75, 81, u d-dispożittiv 3).

5. Drittijiet tal-awtur

Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (Awla Manja), UsedSoft (C-128/11, ECLI:EU:C:2012:407) [31]

Il-kumpannija Oracle kienet tiżviluppa u tiddistribwixxi, b'mod partikolari permezz ta' tniżżil mill-internet, programmi tal-kompjuter li jiffunzjonaw skont il-modalità "klijent/server". Il-klijent kien iniżżel direttament kopja tal-programm fuq il-kompjuter tiegħu. Id-dritt ta' użu kien jinkludi d-dritt li tinżamm b'mod permanenti l-kopja ta' dan il-programm fuq server u d-dritt li 25 utent jingħataw aċċess għal dan il-programm. Il-kuntratti ta' liċenzja kienu jipprevedu li dan il-klijent kien jakkwista dritt ta' użu għal żmien indeterminat, mhux trasferibbli u rriżervat għal użu professjonali intern. UsedSoft, impriża Ġermaniża, kienet tikkummerċjalizza liċenzji mixtrija mingħand il-klijenti ta' Oracle. Il-klijenti ta' UsedSoft, li kien għad ma kellhomx is-softwer, kienu jniżżluh direttament, wara li jiksbu liċenza ta' "softwer użat", mis-sit tal-internet ta' Oracle. Il-klijenti li kellhom diġà dan is-softwer setgħu jixtru, b'mod addizzjonali, liċenzja jew parti tal-liċenzja għal utenti supplimentari. F'dan il-każ, il-klijenti kienu jniżżlu s-softwer fuq il-memorja ċentrali fuq il-kompjuters ta' dawn l-utenti l-oħra.

[31] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2012, p. 37.

Oracle ressqet lil UsedSoft quddiem il-qrati Ġermaniżi sabiex tiġi ordnata twaqqaf din il-prattika. Il-Bundesgerichtshof (il-Qorti Suprema Federali, il-Ġermanja) talbet lill-Qorti tal-Ġustizzja tinterpreta, f'dan il-kuntest, id-Direttiva 2009/24 [32] dwar il-protezzjoni legali tal-programmi tal-kompjuter.

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, l-Artikolu 4(2) tad-Direttiva 2009/24 għandu jiġi interpretat fis-sens li d-dritt ta' distribuzzjoni tal-kopja ta' programm ta' kompjuter jiġi eżawrit jekk id-detentur tad-drittijiet tal-awtur, li jkun awtorizza, anki jekk mingħajr ħlas, it-tniżżil ta' din il-kopja fuq mezz informatiku permezz tal-internet, ikun ta wkoll, permezz tal-ħlas ta' prezz maħsub sabiex jippermettilu jikseb remunerazzjoni li tikkorrispondi għall-valur ekonomiku tal-kopja tax-xogħol li huwa l-proprjetarju tiegħu, dritt ta' użu tal-imsemmija kopja, mingħajr limitazzjoni ta' żmien.

It-tniżżil ta' kopja ta' programm tal-kompjuter u l-konklużjoni ta' kuntratt ta' liċenzja ta' użu fir-rigward ta' din il-kopja huma ħaġa waħda. L-imsemmija operazzjonijiet jimplikaw it-trasferiment tad-dritt ta' proprjetà tal-kopja tal-programm tal-kompjuter ikkonċernat. F'dan ir-rigward, huwa irrilevanti jekk il-kopja tal-programm tal-kompjuter kinitx tqiegħdet għad-dispożizzjoni tal-klijent permezz ta' tniżżil mill-internet jew permezz ta' mezz materjali bħal CD-ROM jew DVD (punti 44 sa 47, u 72, u d-dispożittiv 1).

Barra minn hekk, l-Artikoli 4(2) u 5(1) tad-Direttiva 2009/24 għandhom jiġu interpretati fis-sens li, fil-każ ta' bejgħ mill-ġdid ta' liċenzja għal użu li tinkludi l-bejgħ mill-ġdid ta' kopja ta' programm tal-kompjuter imniżżla mis-sit tal-internet tad-detentur tad-drittijiet tal-awtur, liema liċenzja tkun inizjalment mogħtija lill-ewwel akkwirent, it-tieni akkwirent tal-imsemmija liċenzja, kif ukoll kull akkwirent sussegwenti ta' din tal-aħħar jistgħu jinvokaw l-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni previst fl-Artikolu 4(2) ta' din id-direttiva u jibbenefikaw mid-dritt ta' riproduzzjoni (punt 88 u d-dispożittiv 2).

Sentenza tal-10 ta' Novembru 2016, Vereniging Openbare Bibliotheken (C-174/15, ECLI:EU:C:2016:856) [33]

Fil-Pajjiżi l-Baxxi, is-self ta' kotba elettroniċi mil-libreriji pubbliċi ma kienx jaqa' taħt is-sistema ta' self lill-pubbliku applikabbli għall-kotba tradizzjonali. Il-libreriji pubbliċi kienu jqiegħdu kotba elettroniċi għad-dispożizjoni tal-pubbliku fuq l-internet, fuq il-bażi ta' ftehimiet ta' liċenzja mad-detenturi ta' drittijiet. Il-Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB), assoċjazzjoni li tiġbor fi ħdanha l-libreriji pubbliċi kollha fil-Pajjiżi l-Baxxi, kienet tal-fehma li s-sistema għall-kotba tradizzjonali kellha tapplika wkoll għas-self diġitali. F'dan il-kuntest, hija fetħet kawża kontra Stichting Leenrecht, fondazzjoni responsabbli għall-ġbir tar-remunerazzjoni dovuta lill-awturi, sabiex tikseb sentenza dikjaratorja f'dan is-sens. Ir-rikors ta' VOB kien jikkonċerna s-self organizzat skont il-mudell ta' "one copy, one user", jiġifieri s-self ta' kopja ta' ktieb f'forma diġitali mwettaq billi din il-kopja titqiegħed fuq is-server ta' librerija pubblika u billi utent jitħalla jirriproduċi l-imsemmija kopja billi jniżżilha fuq il-kompjuter tiegħu stess, bil-kundizzjoni li kopja waħda biss tkun tista' titniżżel matul il-perijodu ta' self u li, wara l-iskadenza ta' dan il-perijodu, il-kopja mniżżla minn dan l-utent ma tkunx tista' tibqa' tintuża minnu. Adita bil-kawża, ir-Rechtbank Den

[32] Direttiva 2009/24/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' April 2009 dwar il-protezzjoni legali ta' programmi tal-kompjuter (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 1, p. 268).

[33] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2016, p. 58.

Haag (il-Qorti Distrettwali ta' Den Haag, il-Pajjiżi l-Baxxi) staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk l-Artikolu 1(1), l-Artikolu 2(1)(b) u l-Artikolu 6(1) tad-Direttiva 2006/115 [34], dwar id-dritt ta' kiri u ta' self u dwar ċerti drittijiet relatati mad-drittijiet tal-awtur fil-qasam tal-proprjetà intellettwali, kellhomx jiġu interpretati fis-sens li l-kunċett ta' "self" ikopri tali self ta' kopja ta' ktieb f'forma diġitali u jekk l-imsemmija direttiva tipprekludix tali prattika.

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, l-Artikolu 1(1), l-Artikolu 2(1)(b) u l-Artikolu 6(1) tad-Direttiva 2006/115 għandhom jiġu interpretati fis-sens li l-kunċett ta' "self", fis-sens ta' dawn id-dispożizzjonijiet, ikopri l-mudell ta' "one copy, one user".

Fil-fatt, il-kunċett ta' "kiri" ta' oġġetti, li jinsab fl-Artikolu 2(1)(a) tad-Direttiva 2006/115, għandu jinftiehem fis-sens li jkopri biss oġġetti tanġibbli, u l-kunċett ta' "kopji", li ijnsab fl-Artikolu 1(1) ta' din id-direttiva, għandu jinftiehem fis-sens li, fir-rigward tal-kiri, ikopri biss il-kopji li jkunu fuq mezz fiżiku. Barra minn hekk, tali konklużjoni hija kkorroborata mill-għan imfittex mill-imsemmija direttiva. Fil-fatt, il-premessa 4 tagħha tiddikjara, b'mod partikolari, li d-drittijiet tal-awtur għandhom jadattaw ruħhom għar-realtajiet ekonomiċi ġodda, bħalma huma l-forom ġodda ta' sfruttament (punti 35, 39, 44 sa 46, u 54, u d-dispożittiv 1).

Barra minn hekk, id-dritt tal-Unjoni għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jipprekludix li Stat Membru jissuġġetta l-applikazzjoni tal-Artikolu 6(1) tad-Direttiva 2006/115 għall-kundizzjoni li l-kopja ta' ktieb f'forma diġitali mqiegħda għad-dispożizzjoni mil-librerija pubblika kienet tqiegħdet fiċ-ċirkulazzjoni permezz tal-ewwel bejgħ jew tal-ewwel trasferiment ieħor ta' proprjetà ta' din il-kopja fl-Unjoni mid-detentur tad-dritt ta' distribuzzjoni lill-pubbliku jew bil-kunsens tiegħu, fis-sens tal-Artikolu 4(2) tad-Direttiva 2001/29 [35]. L-Istati Membri ma jistgħux jitwaqqfu milli jiffissaw, jekk ikun il-każ, kundizzjonijiet addizzjonali li jistgħu jtejbu l-protezzjoni tad-drittijiet tal-awtur lil hinn minn dak li tipprevedi espliċitament l-imsemmija dispożizzjoni (punti 61 u 65, u d-dispożittiv 2).

L-Artikolu 6(1) tad-Direttiva 2006/115 għandu jiġi interpretat fis-sens li jipprekludi li l-eċċezzjoni ta' self lil pubbliku li huwa jipprevedi tapplika għat-tqegħid għad-dispożizzjoni minn librerija pubblika ta' kopja ta' ktieb f'forma diġitali fil-każ li din il-kopja tkun inkisbet minn sors illegali (punti 67, 68 u 72, u d-dispożittiv 3).

Sentenza tat-8 ta' Settembru 2016, GS Media (C-160/15, ECLI:EU:C:2016:644) [36]

GS Media kienet topera s-sit tal-internet GeenStijl, li kien wieħed mill-iktar għaxar siti ffrekwentati fil-qasam tal-aħbarijiet fil-Pajjiżi l-Baxxi. Fl-2011, GS Media ppubblikat artiklu u link li kien jieħu lill-qarrejja f'sit Awstraljan fejn kienu tqiegħdu għad-dispożizzjoni ritratti ta' B. G. Dekker. Dawn ir-ritratti kienu ppubblikati fis-sit Awstraljan mingħajr il-kunsens ta' Sanoma, l-editur tar-rivista mensili Playboy li kellha d-drittijiet tal-awtur fuq ir-ritratti inkwistjoni. Minkejja t-talbiet ta' Sanoma, GS Media kienet irrifjutat li tneħħi l-link inkwistjoni. Meta s-sit Awstraljan neħħa r-ritratti

[34] Direttiva 2006/115/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Diċembru 2006 dwar dritt ta' kiri u dritt ta' self u dwar ċerti drittijiet relatati mad-drittijiet tal-awtur fil-qasam tal-proprjetà intellettwali (ĠU 2006, L 376, p. 28).

[35] Direttiva 2001/29/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Mejju 2001 dwar l-armonizzazzjoni ta' ċerti aspetti ta' drittijiet tal-awtur u drittijiet relatati fis-soċjetà tal-informazzjoni (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 1, p. 230).

[36] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2016, p. 58.

fuq talba ta' Sanoma, GeenStijl ippubblika artiklu ġdid li kien fih ukoll link għal sit ieħor, fejn wieħed seta' jara r-ritratti inkwistjoni. Dan is-sit tal-aħħar kien laqa' wkoll it-talba ta' Sanoma sabiex jitneħħew ir-ritratti. L-utenti tal-internet li kienu jsegwu l-forum ta' GeenStijl imbagħad qiegħdu links ġodda għal siti oħra fejn setgħu jiġu kkonsultati r-ritratti. Skont Sanoma, GS Media kienet kisret id-drittijiet tal-awtur. Adita fil-kassazzjoni, il-Hoge Raad der Nederlanden (il-Qorti Suprema tal-Pajjiżi l-Baxxi) għamlet domanda preliminari lill-Qorti tal-Ġustizzja dwar dan il-punt. Fil-fatt, skont id-Direttiva 2001/29 [37], kull att ta' komunikazzjoni ta' xogħol lill-pubbliku għandu jiġi awtorizzat mid-detentur tad-drittijiet tal-awtur.

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, l-Artikolu 3(1) tad-Direttiva 2001/29 għandu jiġi interpretat fis-sens li, sabiex jiġi stabbilit jekk il-fatt li jitqiegħdu, fuq sit tal-internet, links lejn xogħlijiet protetti, disponibbli b'mod liberu fuq sit tal-internet ieħor mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur tad-drittijiet tal-awtur, jikkostitwixxix "komunikazzjoni lill-pubbliku" fis-sens ta' din id-dispożizzjoni, għandu jiġi ddeterminat jekk dawn il-links jingħatawx bi skop ta' lukru minn persuna li ma kinitx taf jew li raġonevolment ma setgħetx tkun taf bin-natura illegali tal-pubblikazzjoni ta' dawn ix-xogħlijiet fuq dan is-sit tal-internet l-ieħor jew jekk, għall-kuntrarju, l-imsemmija links ingħatawx b'tali skop, f'liema każ dan l-għarfien għandu jiġi preżunt.

Fil-każ li jiġi stabbilit li persuna kienet taf jew kien imissha kienet taf li l-link imqiegħed minnha jagħti aċċess għal xogħol ippubblikat illegalment fuq l-internet, pereżempju għaliex kienet informata mid-detenturi tad-drittijiet tal-awtur, il-provvista ta' dan il-link għandha titqies li tikkostitwixxi "komunikazzjoni lill-pubbliku", fis-sens tal-Artikolu 3(1) tad-Direttiva 2001/29. Meta t-tqegħid ta' links jitwettaq bi skop ta' lukru, l-awtur ta' tali tqegħid jista' jkun mistenni jwettaq il-verifiki meħtieġa sabiex jiżgura ruħu li x-xogħol ikkonċernat ma jkunx ippubblikat illegalment fis-sit li għalih iwasslu l-imsemmija links. F'tali ċirkustanzi, u sakemm din il-preżunzjoni konfutabbli ma tiġix megħluba, l-att li jikkonsisti fit-tqegħid ta' link għal xogħol ippubblikat illegalment fuq l-internet jikkostitwixxi "komunikazzjoni lill-pubbliku", fis-sens tal-Artikolu 3(1) tad-Direttiva 2001/29 (punti 33, 47 sa 51, u 55, u d-dispożittiv).

Sentenza tal-14 ta' Ġunju 2017, Stichting Brein (C-610/15, ECLI:EU:C:2017:456) [38]

Ziggo u XS4ALL kienu fornituri ta' aċċess għall-internet. Parti kunsiderevoli tal-abbonati tagħhom kienu jużaw il-pjattaforma ta' kondiviżjoni online "The Pirate Bay". Din il-pjattaforma kienet tippermetti lill-utenti jikkondividu u jniżżlu, f'partijiet ("torrents"), xogħlijiet li kienu jinsabu fuq il-kompjuters rispettivi tagħhom. Fil-parti l-kbira tagħhom, il-fajls inkwistjoni kienu xogħlijiet protetti bid-drittijiet tal-awtur, mingħajr ma d-detenturi tad-drittijiet ma kienu awtorizzaw lill-amministraturi u lill-utenti ta' din il-pjattaforma jwettqu atti ta' kondiviżjoni. Stichting Brein, fondazzjoni Olandiża li tiddefendi l-interessi tad-detenturi tad-drittijiet tal-awtur, fetħet kawża quddiem il-qrati Olandiżi sabiex jordnaw lil Ziggo u lil XS4ALL jibblokkjaw l-ismijiet ta' dominju u l-indirizzi IP ta' "The Pirate Bay".

[37] Direttiva 2001/29/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Mejju 2001 dwar l-armonizzazzjoni ta' ċerti aspetti ta' drittijiet tal-awtur u drittijiet relatati fis-soċjetà tal-informazzjoni (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 1, p. 230).

[38] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2017, p. 69.

Il-Hoge Raad der Nederlanden (il-Qorti Suprema tal-Pajjiżi l-Baxxi) xtaqet essenzjalment tkun taf jekk pjattaforma ta' kondiviżjoni bħalma hija "The Pirate Bay" twettaqx "komunikazzjoni lill-pubbliku" fis-sens tad-Direttiva 2001/29 [39] u jekk tistax għalhekk tikser id-drittijiet tal-awtur.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-kunċett ta' "komunikazzjoni lill-pubbliku", fis-sens tal-Artikolu 3(1) tad-Direttiva 2001/29 għandu jiġi interpretat fis-sens li jkopri t-tqegħid għad-dispożizzjoni u l-operat, fuq l-internet, ta' pjattaforma ta' kondiviżjoni li, bl-organizzazzjoni f'indiċi ta' metadata dwar xogħlijiet protetti u bil-provvista ta' mutur ta' tfittix, tippermetti lill-utenti ta' din il-pjattaforma jsibu dawn ix-xogħlijiet u jikkondividuhom fil-kuntest ta' network bejn utent u ieħor (peer-to-peer).

Għandu jiġi osservat, kif jirriżulta mill-premessa 23 tad-Direttiva 2001/29, li d-dritt tal-awtur ta' komunikazzjoni lill-pubbliku, previst fl-imsemmi Artikolu 3(1), ikopri kull trażmissjoni jew ritrażmissjoni ta' xogħol lill-pubbliku li ma jkunx preżenti fil-post fejn toriġina l-komunikazzjoni, b'kejbil jew mingħajru, inkluż ix-xandir bir-radju.

F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja diġà ddeċidiet li l-fatt li jiġu pprovduti, fuq sit tal-internet, links li jistgħu jiġu kklikkjati lejn xogħlijiet protetti ppubblikati mingħajr ebda restrizzjoni fir-rigward ta' aċċess fuq sit ieħor joffri lill-utenti tal-ewwel sit aċċess dirett għall-imsemmija xogħlijiet. Dan huwa wkoll il-każ tal-bejgħ ta' qarrej multimedia li fuqu jkunu diġà installati moduli komplementari, disponibbli fuq l-internet, li jinkludu links lejn siti tal-internet aċċessibbli b'mod liberu għall-pubbliku li fuqhom ikunu tqiegħdu għad-dispożizzjoni xogħlijiet protetti mid-drittijiet tal-awtur mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detenturi ta' dawn id-drittijiet. B'hekk, minn din il-ġurisprudenza jista' jiġi dedott li, bħala prinċipju, kull att li permezz tiegħu utent jagħti, b'għarfien sħiħ tal-fatti, aċċess lill-klijenti tiegħu għal xogħlijiet protetti jista' jikkostitwixxi "att ta' komunikazzjoni", fis-sens tal-Artikolu 3(1) tad-Direttiva 2001/29.

Sabiex jaqgħu taħt il-kunċett ta' "komunikazzjoni lill-pubbliku", fis-sens tal-Artikolu 3(1) tad-Direttiva 2001/29, huwa meħtieġ li x-xogħlijiet protetti jiġu effettivament ikkomunikati lill-pubbliku. Il-kunċett ta' "pubbliku" jinkludi ċertu livell minimu. B'hekk, huwa meħtieġ li jkun magħruf mhux biss in-numru ta' persuni li kellhom aċċess għall-istess xogħol fl-istess ħin, iżda wkoll kemm minnhom kellhom aċċess għalih b'mod suċċessiv (punti 30 sa 34, 40, 41 u 48, u d-dispożittiv).

Sentenza tad-29 ta' Lulju 2019, (Awla Manja) Funke Medien NRW (C-469/17, ECLI:EU:C:2019:623) [40]

Il-kumpannija Funke Medien topera l-portal internet tal-ġurnal Ġermaniż ta' kuljum Westdeutsche Allgemeine Zeitung. Ir-Repubblika Federali tal-Ġermanja, peress li qieset li Funke Medien kienet kisret id-drittijiet tal-awtur tagħha fuq ċerti rapporti dwar is-sitwazzjoni militari "ikklassifikati bħala suġġetti għal aċċess ristrett" redatti mill-Gvern Ġermaniż, kienet ippreżentat azzjoni għal inġunzjoni kontra din tal-aħħar. Din l-azzjoni ntlaqgħet minn qorti reġjonali b'deċiżjoni li ġiet ikkonfermata fl-appell minn qorti reġjonali superjuri. Permezz tal-appell għal

39 Direttiva 2001/29/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Mejju 2001 dwar l-armonizzazzjoni ta' ċerti aspetti ta' drittijiet tal-awtur u drittijiet relatati fis-soċjetà tal-informazzjoni (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 1, p. 230).

40 Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2019, p. 95.

reviżjoni tagħha, ippreżentat quddiem il-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federali tal-Ġustizzja, il-Ġermanja), il-qorti tar-rinviju, Funke Medien sostniet it-talbiet tagħha għaċ-ċaħda tal-azzjoni għal inġunzjoni.

Preliminarjament, il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li rapporti dwar is-sitwazzjoni militari jistgħu jiġu protetti mid-drittijiet tal-awtur biss bil-kundizzjoni li dawn ir-rapporti jikkostitwixxu ħolqien intellettwali tal-awtur tagħhom li jirrifletti l-personalità ta' dan tal-aħħar u li jintwera permezz tal-għażliet liberi u kreattivi tiegħu fit-tfassil tal-imsemmija rapporti. Hija l-qorti nazzjonali, f'kull każ partikolari, li għandha tivverifika jekk din il-kundizzjoni tkunx issodisfatta (punt 25).

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, id-dispożizzjonijiet tad-Direttiva 2001/29 li jipprevedu d-drittijiet esklużivi tal-awturi għar-riproduzzjoni u għall-komunikazzjoni lill-pubbliku tax-xogħlijiet tagħhom jikkostitwixxu miżuri ta' armonizzazzjoni sħiħa tal-kontenut materjali tad-drittijiet previsti fihom. Għall-kuntrarju, il-Qorti tal-Ġustizzja qieset li d-dispożizzjonijiet tad-Direttiva 2001/29 li jippermettu deroga mill-imsemmija drittijiet fir-rigward tar-rappurtaġġ ta' ġrajjiet kurrenti u l-kwotazzjonijiet ma jikkostitwixxux miżuri ta' armonizzazzjoni sħiħa tal-portata tal-eċċezzjonijiet jew tal-limitazzjonijiet previsti minnhom. Madankollu, il-marġni ta' diskrezzjoni tal-Istati Membri fl-implimentazzjoni ta' dawn id-dispożizzjonijiet għandu jiġi eżerċitat fil-limiti imposti mid-dritt tal-Unjoni, u dan sabiex jinżamm bilanċ ġust bejn, minn naħa, l-interess tad-detenturi tad-drittijiet għall-protezzjoni tad-dritt tal-proprjetà intellettwali tagħhom, iggarantit mill-Karta, u, min-naħa l-oħra, id-drittijiet u l-interessi tal-utenti ta' xogħlijiet jew ta' oġġetti protetti, b'mod partikolari l-libertà ta' espressjoni u ta' informazzjoni tagħhom, li hija wkoll iggarantita mill-Karta, kif ukoll l-interess ġenerali (punti 38, 46, 51, 54 u 57, u d-dispożittiv 1).

Barra minn hekk, fir-rigward tal-libertà ta' espressjoni u ta' informazzjoni, il-Qorti tal-Ġustizzja speċifikat li din il-libertà ma tistax tiġġustifika, minbarra l-eċċezzjonijiet u l-limitazzjonijiet previsti fid-Direttiva 2001/29, deroga mid-drittijiet esklużivi tal-awturi għar-riproduzzjoni u għall-komunikazzjoni lill-pubbliku tax-xogħlijiet tagħhom, għajr dik prevista fl-imsemmija direttiva. F'dan id-dawl, il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li l-lista tal-eċċezzjonijiet u tal-limitazzjonijiet previsti fid-Direttiva 2001/29 hija ta' natura eżawrjenti (punti 56 u 64 u d-dispożittiv 2).

Fl-aħħar nett, skont il-Qorti tal-Ġustizzja, fil-kuntest tal-ibbilanċjar li għandha twettaq il-qorti nazzjonali, fid-dawl taċ-ċirkustanzi kollha tal-każ ineżami, bejn, minn naħa, id-drittijiet esklużivi tal-awturi għar-riproduzzjoni u għall-komunikazzjoni lill-pubbliku tax-xogħlijiet tagħhom, u, min-naħa l-oħra, id-drittijiet tal-utenti ta' oġġetti protetti koperti mid-dispożizzjonijiet derogatorji tad-Direttiva 2001/29 li jikkonċernaw ir-rappurtaġġ ta' ġrajjiet kurrenti u l-kwotazzjonijiet, il-qorti nazzjonali għandha tibbaża ruħha fuq interpretazzjoni ta' dawn id-dispożizzjonijiet li, filwaqt li tosserva l-formulazzjoni tagħhom u filwaqt li tħares l-effett utli tagħhom, tkun kompletament konformi mad-drittijiet fundamentali ggarantiti mill-Karta (punt 76 u d-dispożittiv 3).

Sentenza tad-29 ta' Lulju 2019, (Awla Manja) Spiegel Online (C-516/17, ECLI:EU:C:2019:625) [41]

il-kumpannija Spiegel Online topera l-portal ta' informazzjoni fuq l-internet bl-istess isem. Volker Beck, li kien membru tal-Bundestag (il-Parlament Federali, il-Ġermanja), ikkontesta, quddiem

[41] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2019, p. 97.

qorti reġjonali, it-tqegħid għad-dispożizzjoni tat-testi sħaħ ta' wieħed mill-manuskritti tiegħu u ta' artiklu fis-sit internet ta' Spiegel Online. V. Beck kien tal-fehma li l-imsemmija pubblikazzjoni kienet tikkostitwixxi ksur tad-drittijiet tal-awtur tiegħu. L-imsemmija qorti laqgħet it-talbiet ta' V. Beck. Wara li tilfet fl-appell, Spiegel Online ppreżentat appell għal reviżjoni quddiem il-qorti tar-rinviju, il-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federali tal-Ġustizzja, il-Ġermanja).

Il-Qorti tal-Ġustizzja qieset li d-dispożizzjonijiet tad-Direttiva 2001/29 li jippermettu deroga mid-drittijiet esklużivi tal-awtur fir-rigward tar-rappurtaġġ ta' ġrajjiet kurrenti u tal-kwotazzjonijiet iħallu lill-Istati Membri marġni ta' diskrezzjoni fir-rigward tat-traspożizzjoni tagħhom fid-dritt nazzjonali, iżda ma jikkostitwixxux miżuri ta' armonizzazzjoni sħiħa. Madankollu, il-marġni ta' diskrezzjoni tal-Istati Membri fl-implimentazzjoni ta' dawn id-dispożizzjonijiet għandu jiġi eżerċitat fil-limiti imposti mid-dritt tal-Unjoni, u dan sabiex jinżamm bilanċ ġust bejn, minn naħa, l-interess tad-detenturi tad-drittijiet għall-protezzjoni tad-dritt tal-proprjetà intellettwali tagħhom, iggarantit mill-Karta, u, min-naħa l-oħra, id-drittijiet u l-interessi tal-utenti ta' xogħlijiet jew ta' oġġetti protetti, b'mod partikolari l-libertà ta' espressjoni u ta' informazzjoni tagħhom, li hija wkoll iggarantita mill-Karta, kif ukoll l-interess ġenerali (punti 31, 36 u 42, u d-dispożittiv 1).

Fir-rigward tal-libertà ta' espressjoni u ta' informazzjoni, il-Qorti tal-Ġustizzja speċifikat li din il-libertà ma tistax tiġġustifika, minbarra l-eċċezzjonijiet u l-limitazzjonijiet previsti fid-Direttiva 2001/29, deroga mid-drittijiet esklużivi tal-awturi għar-riproduzzjoni u għall-komunikazzjoni lill-pubbliku tax-xogħlijiet tagħhom, għajr dik prevista fl-imsemmija direttiva. F'dan id-dawl, il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li l-lista tal-eċċezzjonijiet u tal-limitazzjonijiet previsti f'din id-direttiva hija ta' natura eżawrjenti (punti 41 u 49, u d-dispożittiv 2).

Barra minn hekk, skont il-Qorti tal-Ġustizzja, fil-kuntest tal-ibbilanċjar li għandha twettaq il-qorti nazzjonali, fid-dawl taċ-ċirkustanzi kollha tal-każ ineżami, bejn, minn naħa, id-drittijiet esklużivi tal-awturi għar-riproduzzjoni u għall-komunikazzjoni lill-pubbliku tax-xogħlijiet tagħhom, u, min-naħa l-oħra, id-drittijiet tal-utenti ta' oġġetti protetti koperti mid-dispożizzjonijiet derogatorji tad-Direttiva 2001/29 li jikkonċernaw ir-rappurtaġġ ta' ġrajjiet kurrenti u l-kwotazzjonijiet, il-qorti nazzjonali għandha tibbaża ruħha fuq interpretazzjoni ta' dawn id-dispożizzjonijiet li, filwaqt li tosserva l-formulazzjoni tagħhom u filwaqt li tħares l-effett utli tagħhom, tkun kompletament konformi mad-drittijiet fundamentali ggarantiti mill-Karta (punt 59 u d-dispożittiv 3).

Fl-ewwel lok, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li d-dispożizzjoni derogatorja tad-Direttiva 2001/29 li tikkonċerna r-rappurtaġġ ta' ġrajjiet kurrenti tipprekludi regola nazzjonali li tillimita l-applikazzjoni tal-eċċezzjoni jew tal-limitazzjoni prevista fl-imsemmija dispożizzjoni għall-każijiet fejn ma jkunx raġonevolment possibbli li titressaq talba minn qabel sabiex jiġi awtorizzat l-użu ta' xogħol protett għall-finijiet ta' rappurtaġġ ta' ġrajjiet kurrenti. Fil-fatt, bħala regola ġenerali u b'mod partikolari fil-kuntest tas-soċjetà tal-informazzjoni, il-fatt li sseħħ ġrajja kurrenti jeħtieġ li l-informazzjoni dwar din il-ġrajja tkun tista' tiġi kkomunikata malajr, b'tali mod li jkun diffiċli li dan jiġi kkonċiljat ma' rekwiżit li jinkiseb minn qabel il-kunsens tal-awtur, li jista' jagħmel eċċessivament diffiċli, jekk mhux ukoll jipprekludi, l-għoti lill-pubbliku ta' informazzjoni rilevanti fi żmien adegwat (punti 71 u 74, u d-dispożittiv 3 u 4).

Fit-tieni lok, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet, minn naħa, li l-kunċett ta' "kwotazzjonijiet", previst fid-dispożizzjoni derogatorja tad-Direttiva 2001/29 li tikkonċerna l-kwotazzjonijiet, ikopri r-riferiment, permezz ta' hyperlink, għal fajl li jkun jista' jiġi kkonsultat b'mod awtonomu. F'dan il-kuntest, hija fakkret il-ġurisprudenza tagħha li minnha joħroġ li l-hyperlinks jikkontribwixxu għall-

funzjonament tajjeb tal-internet, li għandu importanza partikolari għal-libertà ta' espressjoni u ta' informazzjoni, iggarantita mill-Karta, kif ukoll għall-iskambju ta' opinjonijiet u ta' informazzjoni f'dan in-network ikkaratterizzat mid-disponibbiltà ta' volum ta' informazzjoni li ma jistax jiġi kkwantifikat. Min-naħa l-oħra, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li xogħol ikun diġà tqiegħed legalment għad-dispożizzjoni tal-pubbliku meta dan ix-xogħol, fil-forma konkreta tiegħu, ikun magħmul aċċessibbli għall-pubbliku minn qabel bl-awtorizzazzjoni tad-detentur tad-drittijiet jew bis-saħħa ta' liċenzja mhux volontarja jew inkella bis-saħħa ta' awtorizzazzjoni legali. Hija l-qorti nazzjonali li għandha tiddeċiedi jekk xogħol tqegħidx għad-dispożizzjoni tal-pubbliku b'mod legali, fid-dawl tal-każ konkret li jkollha quddiemha u filwaqt li tieħu inkunsiderazzjoni ċ-ċirkustanzi kollha tal-każ ineżami (punti 81, 84, 91 u 95, u d-dispożittiv 5 6).

II. Qafas legali tal-kummerċ elettroniku

1. Reklamar

Sentenza tat-23 ta' Marzu 2010 (Awla Manja), Google France (Kawżi magħquda C-236/08 sa C-238/08, ECLI:EU:C:2010:159) [42]

Il-kumpannija Google kienet topera mutur ta' tfittxija fuq l-internet u kienet tipproponi, fost oħrajn, servizz ta' referenzjar bi ħlas imsemmi "AdWords". Dan is-servizz kien jippermetti lil kull operatur ekonomiku, bl-għażla ta' kelma prinċipali waħda jew iktar, li jagħmel link promozzjonali lejn is-sit tiegħu flimkien ma' messaġġ pubbliċitarju. Vuitton, detentriċi tat-trade mark Komunitarja "Vuitton" u detenturi oħra ta' trade marks Franċiżi kienu kkonstataw li, fil-kuntest tal-użu tal-mutur ta' tfittxija ta' Google, meta l-utenti tal-internet idaħħlu l-kliem li jikkostitwixxu dawn it-trade marks, kienu jitilgħu links lejn siti li jipproponu imitazzjonijiet ta' prodotti ta' Vuitton u lejn siti ta' kompetituri ta' detenturi oħra ta' trade marks. Il-Cour de cassation (il-Qorti tal-Kassazzjoni, Franza) staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-legalità tal-użu, bħala kliem prinċipali fil-kuntest ta' servizz ta' referenzjar fuq l-internet, ta' sinjali li jikkorrispondu għal trade marks, mingħajr il-kunsens tad-detenturi ta' dawn it-trade marks.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li tali fornitur ta' servizz ta' referenzjar fuq l-internet ma jkunx qiegħed juża dan is-sinjal fis-sens tal-Artikolu 5(1) u (2) tad-Direttiva 89/104 [43] jew tal-Artikolu 9(1) tar-Regolament Nru 40/94 [44], anki jekk jippermetti lil min jagħmel ir-reklami juża sinjali identiċi għal trade marks bħala kliem prinċipali, jaħżen dawn is-sinjali u juri r-reklami tal-klijenti tiegħu fuq il-bażi ta' dawn is-sinjali. L-użu ta' sinjal identiku jew simili għat-trade mark tad-detentur minn terz jimplika li dan jagħmel użu tas-sinjal fil-kuntest tal-komunikazzjoni kummerċjali tiegħu u jikkostitwixxi użu fis-sens tal-imsemmija direttiva, fil-każ li r-reklam ikun intiż li jqarraq bl-utenti tal-internet fir-rigward tal-oriġini tal-prodotti jew tas-servizzi tiegħu (punti 53 sa 57, 71 sa 73, u 105, u d-dispożittiv 2).

[42] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2010, p. 40.

[43] Direttiva tal-Kunsill 89/104/KEE tal-21 ta' Diċembru 1988 biex jiġu approssimati l-liġijiet tal-Istati Membri dwar it-trade marks (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 1, p. 92).

[44] Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 40/94 tal-20 ta' Diċembru 1993 dwar it-trade mark Komunitarja (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 1, p. 146).

Id-detentur ta' trade mark għandu s-setgħa li jipprojbixxi lil persuna li tirreklama milli tagħmel ir-reklam meta dan ir-reklam jagħmilha diffiċli għall-utent medju tal-internet li jidentifika jekk il-prodotti jew is-servizzi msemmija fir-reklamar joriġinawx mid-detentur tat-trade mark jew minn terz. Il-funzjoni essenzjali tat-trade mark hija b'mod partikolari li tippermetti lill-utenti tal-internet jiddistingwu l-prodotti jew is-servizzi tad-detentur ta' din it-trade mark minn dawk li jkollhom oriġini differenti (punti 84, 85, 87 sa 90, u 99, u d-dispożittiv 1).

Madankollu, riperkussjonijiet tal-użu tas-sinjal identiku għat-trade mark minn terz ma jikkostitwixxux, fihom innifishom, ksur tal-funzjoni ta' reklamar tat-trade mark (punti 91 sa 95). L-Artikolu 14 tad-Direttiva 2000/31 [45] għandu jiġi interpretat fis-sens li r-regola stabbilita fih tapplika għall-fornitur ta' servizz ta' referenzjar fuq l-internet meta dan il-fornitur ma jkollux rwol attiv ta' natura li jagħtih għarfien ta' jew kontroll fuq id-data miżmuma. Jekk l-aġir ikun purament tekniku, awtomatiku jew passiv, b'tali mod li jimplika l-assenza ta' għarfien ta' jew ta' kontroll fuq id-data miżmuma minnu, l-imsemmi fornitur ma jistax jitqies li jkun responsabbli (punti 114, 119 u 120, u d-dispożittiv 3).

Sentenza tal-11 ta' Lulju 2013, Belgian Electronic Sorting Technology (C-657/11, ECLI:EU:C:2013:516) [46]

L-impriżi Best Electronic Sorting Technology (BEST) u Visys kienu jiddisinjaw, jipproduċu u jikkumerċjalizzaw magni ta' separazzjoni u sistemi ta' separazzjoni permezz ta' teknoloġija bil-laser. Visys kienet twaqqfet minn B. Peelaers, ex impjegat ta' BEST. Dan tal-aħħar kien irreġistra, f'isem Visys, l-isem ta' dominju "www.bestlasersorter.com". Il-kontenut tas-sit tal-internet ospitat taħt dan l-isem ta' dominju kien identiku għal dak tas-siti tal-internet normali ta' Visys, li kienu aċċessibbli bl-isem ta' dominju "www.visys.be" u "www.visysglobal.be". Meta l-kliem "Best Laser Sorter" kienu jiddaħħlu fil-mutur ta' tfittxija google.be, dan tal-aħħar kien jirreferi, bħala t-tieni riżultat tat-tfittxija u wara s-sit tal-internet ta' BEST, għas-sit tal-internet ta' Visys. Fis-siti tal-internet tagħha, Visys kienet tuża, fost oħrajn, il-metaidentifikaturi ("metatags") segwenti, jiġifieri "Best+Helius, Best+Genius". Il-qorti tar-rinviju, il-Hof van Cassatie (il-Qorti tal-Kassazzjoni, il-Belġju), għamlet rinviju għal deċiżjoni preliminari lill-Qorti tal-Ġustizzja sabiex tkun taf jekk ir-reġistrazzjoni u l-użu ta' isem ta' dominju, minn naħa, u l-użu ta' metaidentifikaturi inklużi fil-metadata ta' sit tal-internet, min-naħa l-oħra, setgħux jitqiesu li jaqgħu fil-kunċett ta' reklamar fis-sens tad-Direttivi 84/450 [47] u 2006/114 [48].

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-punt 1 tal-Artikolu 2 tad-Direttiva 84/450 u l-Artikolu 2(a) tad-Direttiva 2006/114 għandhom jiġu interpretati fis-sens li l-kunċett ta' reklamar, kif iddefinit f'dawn id-dispożizzjonijiet, ikopri l-użu ta' isem ta' dominju kif ukoll l-użu ta' metaidentifikaturi fil-metadata ta' sit tal-internet, f'sitwazzjoni fejn l-isem ta' dominju jew il-metaidentifikaturi kkostitwiti minn kliem prinċipali ("keyword metatags") jirreferu għal ċerti prodotti jew għal ċerti servizzi jew inkella għall-isem kummerċjali ta' kumpannija u jikkostitwixxu forma ta'

[45] Direttiva 2000/31/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-8 ta' Ġunju 2000 dwar ċerti aspetti legali tas-servizzi minn soċjetà ta' informazzjoni, partikolarment il-kummerċ elettroniku, fis-Suq Intern (Direttiva dwar il-kummerċ elettroniku) (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 25, p. 399).

[46] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2013, p. 41.

[47] Direttiva tal-Kunsill 84/450/KEE tal-10 ta' Settembru 1984 dwar l-approssimazzjoni tal-liġijiet, regolamenti u dispożizzjonijiet amministrattivi ta' l-Istati Membri dwar reklamar qarrieqi (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 15, Vol. 1, p. 227).

[48] Direttiva 2006/114/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Diċembru 2006 dwar reklamar qarrieqi u komparattiv (ĠU L 376, p. 21).

komunikazzjoni, indirizzata lill-konsumaturi potenzjali, li tissuġġerilhom li jinsabu f'sit tal-internet marbut mal-imsemmija prodotti jew servizzi jew inkella mal-imsemmija kumpannija.

Fil-fatt, il-kunċett ta' reklamar ma jistax jiġi interpretat u applikat b'mod li l-passi meħuda minn kummerċjant sabiex jippromwovi l-bejgħ tal-prodotti jew tas-servizzi tiegħu, li jistgħu jinfluwenzaw l-aġir ekonomiku tal-konsumaturi u, għahekk, jaffettwaw lill-kompetituri ta' dan il-kummerċjant, ma jaqgħux taħt ir-regoli ta' kompetizzjoni leali stabbiliti permezz ta' dawn id-direttivi.

Mill-banda l-oħra, dan il-kunċett ma jkoprix ir-reġistrazzjoni, bħala tali, ta' isem ta' dominju. Fil-fatt, dan huwa att purament formali li, waħdu, ma jimplikax neċessarjament il-possibbiltà li l-konsumaturi potenzjali jsiru jafu bl-isem tad-dominju u għalhekk ma jistax jinfluwenza l-għażla ta' dawn tal-aħħar (punti 39, 43, 48, 53 u 60, u d-dispożittiv).

Sentenza tal-4 ta' Mejju 2017, Luc Vanderborght (C-339/15, ECLI:EU:C:2017:335) [49]

Luc Vanderborght, dentist stabbilit fil-Belġju, kien irreklama servizzi ta' kura dentali. Huwa kien installa tabella li kienet tindika ismu, il-kwalità tiegħu ta' dentist, l-indirizz tas-sit tal-internet tiegħu kif ukoll in-numru tat-telefon tal-klinika tiegħu. Barra minn hekk, huwa kien ħoloq sit tal-internet fejn kien jinforma lill-pazjenti bid-diversi tipi ta' trattamenti proposti fil-klinika tiegħu. Fl-aħħar nett, huwa kien għamel reklami fil-gazzetti lokali. Wara li sar ilment mill-Verbond der Vlaamse tandartsen, assoċjazzjoni professjonali ta' dentisti, infetħu proċeduri kriminali kontra L. Vanderborght. Fil-fatt, id-dritt Belġjan kien jipprojbixxi kull reklamar marbut ma' servizzi ta' kura tal-ħalq u ta' kura dentali u kien jimponi rekwiżiti ta' diskrezzjoni. Adita bil-kawża, in-Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel (il-Qorti tal-Ewwel Istanza ta' Brussell bil-lingwa Olandiża, il-Belġju) iddeċidiet li tagħmel rinviju għal deċiżjoni preliminari lill-Qorti tal-Ġustizzja dwar din il-kwistjoni.

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, id-Direttiva 2000/31 [50] għandha tiġi interpretata fis-sens li tipprekludi leġiżlazzjoni nazzjonali bħal dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali.

Il-premessa 18 tad-Direttiva 2000/31 tispeċifika li l-kunċett ta' "servizzi tas-soċjetà tal-informazzjoni" jinkludi firxa wiesgħa ta' attivitajiet ekonomiċi li jitwettqu online. Barra minn hekk, l-Artikolu 2(f) ta' din id-direttiva jispeċifika li l-kunċett ta' "komunikazzjoni kummerċjali" ikopri b'mod partikolari kull forma ta' komunikazzjoni maħsuba sabiex tippromwovi s-servizzi ta' persuna li teżerċita professjoni rregolata. Minn dan isegwi li r-reklamar dwar is-servizzi ta' kura tal-ħalq u ta' kura dentali, magħmul permezz ta' sit tal-internet, jikkostitwixxi tali servizz (punti 36 sa 39). Il-leġiżlatur tal-Unjoni ma eskludiex professjonijiet irregolati mill-prinċipju ta' awtorizzazzjoni ta' komunikazzjonijiet kummerċjali online previst fl-Artikolu 8(1) tal-imsemmija direttiva. Għalkemm din id-dispożizzjoni tippermetti li jittieħdu inkunsiderazzjoni l-karatteristiċi partikolari tal-professjonijiet tas-saħħa fit-tfassil tar-regoli professjonali marbuta magħhom, billi jiġu stabbiliti l-forom u l-modalitajiet tal-komunikazzjonijiet kummerċjali online sabiex, b'mod partikolari, jiġi ggarantit li ma tiġix ippreġudikata l-fiduċja tal-pazjenti fir-rigward ta' dawn il-

[49] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2017, p. 76.

[50] Direttiva 2000/31/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-8 ta' Ġunju 2000 dwar ċerti aspetti legali tas-servizzi minn soċjetà ta' l-informazzjoni, partikolarment il-kummerċ elettroniku, fis-Suq Intern (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 25, p. 399).

professjonijiet, xorta waħda jibqa' l-fatt li dawn ir-regoli professjonali ma jistgħux jipprojbixxu b'mod ġenerali u assolut kull forma ta' reklamar online maħsub sabiex jippromwovi l-attività ta' persuna li teżerċita tali professjoni (punti 48 sa 50, u d-dispożittiv 2).

L-Artikolu 56 TFUE għandu jiġi interpretat fis-sens li jipprekludi leġiżlazzjoni nazzjonali, bħal dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali, li tipprojbixxi b'mod ġenerali u assolut kull reklamar dwar servizzi ta' kura tal-ħalq u ta' kura dentali.

Fir-rigward tan-neċessità ta' restrizzjoni għal-libertà li jiġu pprovduti servizzi bħal dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali, għandu jittieħed inkunsiderazzjoni l-fatt li s-saħħa u l-ħajja tal-persuni jokkupaw l-ewwel post fost il-beni u l-interessi protetti mit-Trattat u li, bħala prinċipju, huma l-Istati Membri li għandhom jiddeċiedu l-livell li fih jixtiequ jiżguraw il-protezzjoni tas-saħħa pubblika.

Fil-fatt, mhux ir-reklami kollha pprojbiti minn din il-leġiżlazzjoni jistgħu, bħala tali, jipproduċu effetti li jmorru kontra l-għanijiet imsemmija. F'dawn iċ-ċirkustanzi, għandu jitqies li l-għanijiet imfittxija mil-leġiżlazzjoni inkwistjoni fil-kawża prinċipali jistgħu jintlaħqu permezz ta' miżuri inqas restrittivi (punti 71 sa 73, 75 u 76, u d-dispożittiv 3).

Sentenza tat-30 ta' Marzu 2017, Verband Sozialer Wettbewerb eV (C-146/16, ECLI:EU:C:2017:243)

Is-suġġett tat-tilwima kien reklamar ippubblikat f'gazzetta minn DHL Paket, li kienet topera l-pjattaforma ta' bejgħ online "MeinPaket.de", fejn bejjiegħa professjonali kienu joffru prodotti għall-bejgħ. Il-beni ppreżentati f'dan ir-reklamar, flimkien ma' kodiċi, setgħu jinxtraw minn bejjiegħa terzi permezz tal-imsemmija pjattaforma. Ladarba jidħol fis-sit, l-utent seta' jintroduċi l-kodiċi rispettiv sabiex jittieħed fil-paġna li tippreżenta l-beni inkwistjoni b'mod iktar iddettaljat u li ssemmi l-bejjiegħ, li l-informazzjoni rilevanti tiegħu setgħet tiġi kkonsultata f'taqsima maħsuba għal dan il-għan.

Skont il-Verband Sozialer Wettbewerb (VSW), assoċjazzjoni li l-membri tagħha huma b'mod partikolari l-fornituri ta' oġġetti elettriċi u elettroniċi kif ukoll bejjiegħa b'korrispondenza, li jipproponu għall-bejgħ oġġetti ta' kull tip, ir-reklam ippubblikat kien jikkostitwixxi prattika kummerċjali żleali. Skont VSW, DHL Paket ma ssodisfatx l-obbligu tagħha li tindika l-identità u l-indirizz ġeografiku tal-fornituri li kienu jużaw il-pjattaforma ta' bejgħ tagħha. VSW ressqet azzjoni ġudizzjarja fejn talbet li titwaqqaf din l-attività pubbliċitarja.

Adita mill-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federali tal-Ġustizzja, il-Ġermanja), il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-Artikolu 7(4) tad-Direttiva 2005/29 [51] għandu jiġi interpretat fis-sens li reklam, bħal dak inkwistjoni fil-kawża prinċipali, li jaqa' taħt il-kunċett ta' "stedina għal xiri" fis-sens ta' din id-direttiva, jista' jissodisfa l-obbligu ta' informazzjoni previst minn din id-dispożizzjoni.

[51] Direttiva 2005/29/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Mejju 2005 dwar prattiċi kummerċjali żleali fin-negozju mal-konsumatur fis-suq intern li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 84/450/KEE, id-Direttivi 97/7/KE, 98/27/KE u 2002/65/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, u r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU 2005, L 149, p. 22, rettifika fil-ĠU 2006, L 114, p. 86).

Hija l-qorti tar-rinviju li għandha teżamina, każ b'każ, minn naħa, jekk ir-restrizzjonijiet ta' spazju fit-test tar-reklam jiġġustifikawx li jkun biss fil-livell tal-pjattaforma ta' bejgħ online li tingħata l-informazzjoni dwar il-fornitur u, min-naħa l-oħra, jekk ikun il-każ, jekk l-informazzjoni meħtieġa mill-Artikolu 7(4)(b) tal-imsemmija direttiva dwar il-pjattaforma ta' bejgħ online tkunx ikkomunikata b'mod sempliċi u rapidu (punt 33 u d-dispożittiv).

Sentenza tat-3 ta' Marzu 2016, Daimler AG (C-179/15, ECLI:EU:C:2016:134)

Együd Garage, kumpannija Ungeriża speċjalizzata fil-bejgħ u fit-tiswija ta' karozzi Mercedes, kienet marbuta b'kuntratt ta' servizz wara l-bejgħ ma' Daimler, il-manifattur Ġermaniż tal-karozzi Mercedes u d-detentur tat-trade mark internazzjonali "Mercedes-Benz". Il-kumpannija Ungeriża kellha d-dritt li tuża din it-trade mark u li tindika "ċentru ta' tiswija Mercedes-Benz approvat" fir-reklami tagħha. Wara x-xoljiment ta' dan il-kuntratt, Együd Garage pprovat tħassar kull reklam fuq l-internet li seta' jwassal lill-pubbliku sabiex iqis li kien għad għandha relazzjoni kuntrattwali ma' Daimler. Minkejja l-passi meħuda, reklami li kienu jindikaw tali assoċjazzjoni baqgħu jinxterdu fuq l-internet u kienu jiġu identifikati mill-muturi ta' tfittxija. Il-Fővárosi Törvényszék (il-Qorti tal-Belt ta' Budapest, l-Ungerija) staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk id-Direttiva 2008/95 dwar it-trade marks [52] tippermettix lil Daimler teżiġi li ex sieħeb kuntrattwali jieħu passi komprensivi sabiex jevita preġudizzju għat-trade mark tagħha.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-użu ta' trade mark minn terz, mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur, sabiex jirreklama lill-pubbliku li dan it-terz iwettaq tiswijiet u manutenzjonijiet ta' prodotti li jġorru din it-trade mark jew li huwa speċjalizzat f'tali prodotti, jikkostitwixxi użu tat-trade mark fis-sens tal-Artikolu 5(1)(a) tad-Direttiva 2008/95. Dan jista' jiġi pprojbit mid-detentur tat-trade mark, sakemm ma jkunux applikabbli l-Artikolu 6, dwar il-limitazzjoni tal-effetti tat-trade mark, jew l-Artikolu 7, dwar l-eżawriment tad-dritt mogħti minnha. Tali użu, meta jsir fl-assenza tal-kunsens tad-detentur tat-trade mark, jista' jippreġudika l-funzjoni ta' indikazzjoni ta' oriġini tat-trade mark (punti 28 sa 30).

L-Artikolu 5(1)(a) u (b) tal-imsemmija direttiva għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jkunx hemm użu meta dan ir-reklam ma jkunx sar minn dan it-terz jew f'ismu, jew, fil-każ li dan ir-reklam sar minn dan it-terz jew f'ismu bil-kunsens tad-detentur, meta dan it-terz ikun espliċitament talab lill-operatur tas-sit tal-internet fejn ikun ordna r-reklam sabiex iħassar dan ir-reklam jew l-indikazzjoni tat-trade mark li tinsab f'dan ir-reklam. Barra minn hekk, l-atti awtonomi ta' operaturi ekonomiċi oħra, bħal dawk tal-operaturi ta' siti tal-internet ta' referenzjar, li ma jaġixxux fuq ordni iżda fuq inizjattiva tagħhom stess u f'isimhom stess, ma jistgħux jiġu imputati lil min jirreklama.

F'dawn iż-żewġ każijiet, id-detentur tat-trade mark ma jistax, skont l-Artikolu 5(1)(a) u (b) tad-Direttiva 2008/95, jaġixxi kontra min jirreklama sabiex iġiegħlu jipprojbixxi t-tqegħid online tar-reklam li jinkludi l-indikazzjoni tat-trade mark tiegħu (punti 34, 36, 37 u 44, u d-dispożittiv).

2. Responsabbiltà tal-fornituri intermedjarji/Azzjoni għal inġunzjoni

[52] Direttiva 2008/95/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Ottubru 2008 biex jiġu approssimati l-liġijiet tal-Istati Membri dwar it-trade marks (ĠU 2008, L 299, p. 25).

Sentenza tat-3 ta' Ottubru 2019, Glawischnig-Piesczek (C-18/18, ECLI:EU:C:2019:821)

Facebook Ireland topera pjattaforma mondjali ta' midja soċjali (iktar 'il quddiem "Facebook Service") għall-utenti li jinsabu barra mill-Istati Uniti u mill-Kanada. E. Glawischnig-Piesczek kienet Membru tan-Nationalrat (il-Kunsill Nazzjonali, l-Awstrija), President tal-grupp parlamentari "die Grünen" (Il-Ħodor) u kelliema federali ta' dan il-partit politiku. Fit-3 ta' April 2016, utent tal-Facebook Service ikkondivida, fuq il-paġna personali tiegħu, artiklu mir-rivista ta' aħbarijiet Awstrijaka online oe24.at intitolat "Il-Ħodor: favur iż-żamma ta' dħul minimu għar-refuġjati" u din il-pubblikazzjoni kellha l-effett li ħolqot fuq din il-paġna "immaġni mċekkna" tas-sit oriġinali, li tinkludi t-titolu u sunt qasir ta' dan l-artiklu, kif ukoll ritratt ta' E. Glawischnig-Piesczek. Barra minn hekk, dan l-utent ippubblika, fir-rigward ta' dan l-artiklu, kumment ifformulat fi kliem li l-qorti tar-rinviju kkonstatat li kien ta' natura li jikkawża dannu għall-unur tar-rikorrenti fil-kawża prinċipali, li jinsulentaha u li jiddefamaha. Din il-kontribuzzjoni setgħet tiġi kkonsultata minn kull utent ta' Facebook Service.

Permezz ta' ittra tas-7 ta' Lulju 2016, E. Glawischnig-Piesczek, b'mod partikolari, talbet lil Facebook Ireland tħassar dan il-kumment. Peress li Facebook Ireland ma neħħietx il-kumment inkwistjoni, E. Glawischnig-Piesczek ippreżentat rikors quddiem qorti kummerċjali li ordnat lil Facebook Ireland sabiex itemm immedjatament u sat-tmiem definittiv tal-proċeduri relatati mal-azzjoni għal inġunzjoni, il-pubblikazzjoni u/jew ix-xandir ta' ritratti tar-rikorrenti fil-kawża prinċipali. Facebook Ireland waqqfet l-aċċess għall-kontenut inizjalment ippubblikat fl-Awstrija.

Adita b'appell, qorti reġjonali superjuri kkonfermat id-digriet mogħti fl-ewwel istanza f'dak li jirrigwarda allegazzjonijiet identiċi. Min-naħa l-oħra, hija ddeċidiet li x-xandir ta' allegazzjonijiet ta' kontenut ekwivalenti kellu jintemm biss għal dak li jirrigwarda dawk li tressqu għall-konjizzjoni ta' Facebook Ireland mir-rikorrenti fil-kawża prinċipali, minn terzi jew b'xi mod ieħor. Kull waħda mill-partijiet fil-kawża prinċipali ppreżentat rikors għal reviżjoni quddiem l-Oberster Gerichtshof (il-Qorti Suprema, l-Awstrija).

It-talba għal deċiżjoni preliminari kienet tirrigwarda, essenzjalment, l-interpretazzjoni tal-Artikolu 15(1) tad-Direttiva 2000/31.

Preliminarjament, il-Qorti tal-Ġustizzja enfasizzat li, sabiex ikun jista' jinkiseb li l-fornitur ta' servizzi ta' hosting jipprevjeni kwalunkwe dannu ġdid għall-interessi kkonċernati, huwa leġittimu li l-qorti kompetenti tkun tista' teżiġi minn dan il-fornitur ta' servizzi ta' hosting li jibblokka l-aċċess għall-informazzjoni maħżuna, li l-kontenut tagħha jkun identitku għal dak iddikjarat illegali preċedentement, jew li jneħħi din l-informazzjoni, ikun min ikun dak li jitlob li din l-informazzjoni tinħażen (punt 37 u d-dispożittiv).

Sussegwentement, skont il-Qorti tal-Ġustizzja, qorti ta' Stat Membru għandha l-awtorità tordna lil fornitur ta' servizzi ta' hosting ineħħi l-informazzjoni li huwa jaħżen u li l-kontenut tagħha huwa identiku għal dak ta' informazzjoni ddikjarata illegali preċedentement jew li jibblokka l-aċċess għaliha, sakemm il-monitoraġġ u t-tfittix tal-informazzjoni kkonċernata minn tali ordni jkunu limitati għal informazzjoni li fiha messaġġ li l-kontenut tiegħu jibqa' essenzjalment l-istess meta mqabbel ma' dak li jkun wassal għal konstatazzjoni ta' illegalità u li fih l-elementi speċifikati fl-ordni u sakemm id-differenzi fil-formulazzjoni ta' dan il-kontenut ekwivalenti meta mqabbel ma' dik li tikkaratterizza l-informazzjoni ddikjarata illegali preċedentement ma humiex tali li jobbligaw

lill-fornitur ta' servizzi ta' hosting jipproċedi għal evalwazzjoni awtonoma ta' dan il-kontenut (punti 45 u 53, u d-dispożittiv).

Fl-aħħar nett, tali qorti tista' tordna lil fornitur ta' servizzi ta' hosting ineħħi l-informazzjoni koperta mill-ordni jew jibblokka l-aċċess għaliha fuq il-livell dinji, fil-kuntest tad-dritt internazzjonali rilevanti (punt 53 u d-dispożittiv).

3. Dritt tal-kompetizzjoni

Sentenza tat-13 ta' Ottubru 2011, Pierre Fabre (C-439/09, ECLI:EU:C:2011:649)

L-attività tal-kumpannija Pierre Fabre Dermo-Cosmétique (PFDC) kienet il-fabbrikazzjoni u l-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti kożmetiċi permezz ta' spiżjara fis-suq Ewropew. Il-prodotti inkwistjoni ma kinux jaqgħu fil-kategorija ta' prodotti mediċinali. Madankollu, il-kuntratti ta' distribuzzjoni ta' dawn il-prodotti kienu jispeċifikaw li l-bejgħ kellu jitwettaq esklużivament fi spazju fiżiku u fil-preżenza ta' gradwat fil-farmaċija, b'tali mod li b'hekk kienu jillimitaw fil-prattika kull forma ta' bejgħ fuq l-internet. L-Autorité française de la concurrence (l-Awtorità Franċiża tal-Kompetizzjoni, Franza) iddeċidiet li, minħabba l-projbizzjoni *de facto* ta' kull bejgħ fuq l-internet, il-ftehimiet ta' distribuzzjoni ta' PFDC kienu jikkostitwixxu ftehimiet antikompetittivi li jmorru kontra kemm il-leġiżlazzjoni Franċiża u kemm id-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni Ewropea. PFDC appellat minn din id-deċiżjoni quddiem il-cour d'appel de Paris (il-Qorti tal-Appell ta' Pariġi, Franza), li staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk projbizzjoni ġenerali u assoluta ta' bejgħ fuq l-internet tikkostitwixxix restrizzjoni tal-kompetizzjoni "minħabba l-għan", jekk tali ftehim jistax jibbenefika minn eżenzjoni għal kategorija, u jekk, fil-każ li ma tapplikax eżenzjoni għal kategorija, dan il-ftehim jistax jibbenefika minn eżenzjoni individwali taħt l-Artikolu 101(3) TFUE.

Il-Qorti tal-Ġustizzja rrispondiet li l-Artikolu 101(1) TFUE għandu jiġi interpretat fis-sens li klawżola kuntrattwali, fil-kuntest ta' sistema ta' distribuzzjoni selettiva, tikkostitwixxi restrizzjoni minħabba l-għan fis-sens ta' din id-dispożizzjoni jekk, wara eżami individwali, din il-klawżola ma tkunx oġġettivament iġġustifikata. Fil-fatt, tali klawżola kuntrattwali tnaqqas kunsiderevolment il-possibbiltà ta' distributur approvat li jbigħ il-prodotti kuntrattwali lill-klijenti li jkunu jinsabu barra t-territorju kuntrattwali tiegħu jew barra miż-żona ta' attività tiegħu. Għaldaqstant, tali klawżola tista' tillimita l-kompetizzjoni f'dan is-settur.

Madankollu, hemm rekwiżiti leġittimi, bħaż-żamma tal-kummerċ speċjalizzat li jkun kapaċi jipprovdi prestazzjonijiet speċifiċi għal prodotti ta' kwalità għolja u ta' natura teknika kumplessa, li jiġġustifikaw tnaqqis tal-kompetizzjoni bbażata fuq il-prezzijiet favur kompetizzjoni bbażata fuq elementi oħra għajr il-prezz. F'dan ir-rigward, l-organizzazzjoni ta' sistema ta' distribuzzjoni selettiva ma taqax taħt il-projbizzjoni prevista fl-Artikolu 101(1) TFUE sa fejn l-għażla tal-bejjiegħa titwettaq fuq il-bażi ta' kriterji oġġettivi ta' natura kwalitattiva, iffissati b'mod uniformi fir-rigward tal-bejjiegħa potenzjali kollha u applikati b'mod mhux diskriminatorju, sa fejn il-karatteristiċi tal-prodott inkwistjoni jeħtieġu, sabiex tinżamm il-kwalità tagħhom u sabiex jiġi żgurat l-użu tajjeb tagħhom, tali network ta' distribuzzjoni u, fl-aħħar nett, sa fejn il-kriterji ddefiniti ma jmorrux lil hinn minn dak li huwa neċessarju. Fir-rigward, b'mod partikolari, tal-bejgħ ta' prodotti kożmetiċi u ta' iġjene personali, l-għan li tinżamm l-immaġni ta' prestiġju ta' dawn il-prodotti ma jistax jikkostitwixxi għan leġittimu sabiex tiġi llimitata l-kompetizzjoni (punti 38, 40, 41, 46 u 47, u d-dispożittiv).

L-Artikolu 4(ċ) tar-Regolament Nru 2790/1999 [53] għandu jiġi interpretat fis-sens li l-eżenzjoni għal kategorija prevista fl-Artikolu 2 tal-imsemmi regolament ma tapplikax għall-ftehimiet vertikali li l-għan tagħhom ikun ir-restrizzjoni tal-bejgħ attiv jew tal-bejgħ passiv lill-utenti finali mill-membri ta' sistema ta' distribuzzjoni selettiva li joperaw bħala bejjiegħa bl-imnut fis-suq, bla ħsara għall-possibbiltà li membru tas-sistema jiġi pprojbit milli jopera minn post ta' stabbiliment mhux awtorizzat (punti 53, 54, 56, 58 u 59, u d-dispożittiv).

Sentenza tas-6 ta' Diċembru 2017, Coty Germany (C-230/16, ECLI:EU:C:2017:941)

Coty Germany kienet tbigħ prodotti kożmetiċi lussużi fil-Ġermanja. Sabiex tħares l-immaġni lussuża tagħha, hija kienet tikkummerċjalizza wħud mit-trade marks tagħha permezz ta' network ta' distribuzzjoni selettiva, jiġifieri permezz ta' distributuri approvati. Il-postijiet ta' bejgħ ta' dawn tal-aħħar kellhom josservaw ċertu numru ta' rekwiżiti marbuta mal-ambjent, mad-dekor u mat-tqassim ta' dawn il-postijiet. Barra minn hekk, id-distributuri approvati kienu awtorizzati jbigħu l-prodotti inkwistjoni fuq l-internet, sa fejn jużaw il-ħanut elettroniku tagħhom stess jew inkella pjattaformi terzi mhux approvati mingħajr ma l-intervent ta' dawn tal-aħħar ma jkun viżibbli għall-konsumatur. Mill-banda l-oħra, huma kienu espliċitament ipprojbiti milli jbigħu l-prodotti online permezz ta' pjattaformi terzi li joperaw b'mod viżibbli fir-rigward tal-konsumaturi.

Coty Germany ippreżentat rikors quddiem il-qrati Ġermaniżi kontra wieħed mid-distributuri approvati tagħha, Parfümerie Akzente, sabiex jiġi pprojbit, b'applikazzjoni ta' din il-klawżola kuntrattwali, milli jiddistribwixxi l-prodotti ta' Coty permezz tal-pjattaforma "amazon.de". Peress li kellha dubji dwar in-natura legali ta' din il-klawżola fir-rigward tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, l-Oberlandgericht Frankfurt am Main (il-Qorti Reġjonali Superjuri ta' Frankfurt am Main, il-Ġermanja) ressqet din il-kwistjoni quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja.

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, l-Artikolu 101(1) TFUE għandu jiġi interpretat fis-sens li tali sistema ta' distribuzzjoni selettiva, maħsuba sabiex titħares l-immaġni lussuża ta' dawn il-prodotti, hija konformi ma' din id-dispożizzjoni sakemm l-għażla tal-bejjiegħa titwettaq fuq il-bażi ta' kriterji oġġettivi ta' natura kwalitattiva, iffissati b'mod uniformi fir-rigward tal-bejjiegħa potenzjali kollha u applikati b'mod mhux diskriminatorju, u sakemm il-kriterji ddefiniti ma jmorrux lil hinn minn dak li huwa neċessarju (punt 36 u d-dispożittiv 1).

Barra minn hekk, l-Artikolu 4 tar-Regolament Nru 330/2010 [54] għandu jiġi interpretat fis-sens li l-projbizzjoni imposta fuq il-membri ta' sistema ta' distribuzzjoni selettiva ta' prodotti lussużi, li joperaw bħala distributuri fis-suq, fir-rigward tal-użu b'mod viżibbli ta' impriżi terzi għall-bejgħ fuq l-internet ma tikkostitwixxix restrizzjoni tal-klijentela, fis-sens tal-Artikolu 4(b), u lanqas ma tikkostitwixxi restrizzjoni ta' bejgħ passiv lill-utenti finali, fis-sens tal-Artikolu 4(c) tal-imsemmi regolament (punt 69 u d-dispożittiv 3).

4. Bejgħ ta' prodotti mediċinali u ta' apparat mediku online

[53] Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 2790/1999 tat-22 ta' Diċembru 1999 dwar l-applikazzjoni ta' l-Artikolu 81(3) tat-Trattat għal kategoriji ta' ftehim vertikali u prattiċi miftiehma (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 1, p. 364).

[54] Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru 330/2010 tal-20 ta' April 2010 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal kategoriji ta' akkordji [ftehimiet] vertikali u prattiċi miftiehma (ĠU 2010, L 102, p. 1).

Sentenza tal-11 ta' Diċembru 2003 (Awla Manja), Deutscher Apothekerverband (C-322/01, ECLI:EU:C:2003:664) [55]

Il-kawża prinċipali kienet bejn Deutscher Apothekerverband eV, assoċjazzjoni li l-missjoni tagħha kienet il-protezzjoni tal-interessi ekonomiċi u soċjali tal-professjoni ta' spiżjar, u 0800 DocMorris NV, spiżerija Olandiża stabbilita fil-Pajjiżi l-Baxxi. Jacques Waterval kien spiżjar u wieħed mir-rappreżentanti legali ta' DocMorris. F'Ġunju 2000, DocMorris u J. Waterval bdew joperaw sit tal-internet għall-bejgħ ta' prodotti mediċinali bl-indirizz tal-internet www.0800DocMorris.com. Dawn kienu prodotti mediċinali awtorizzati jew fil-Ġermanja jew fil-Pajjiżi l-Baxxi. Dan it-tip ta' prodott mediku kien jiġi kkunsinnat biss fuq preżentazzjoni tal-preskrizzjoni medika oriġinali. L-Apothekerverband ikkontestat, quddiem il-Landgericht Frankfurt am Main (il-Qorti Reġjonali ta' Frankfurt am Main, il-Ġermanj), l-offerta ta' prodotti mediċinali permezz tal-internet u l-kunsinna permezz ta' bejgħ b'korrispondenza transkonfinali. Fil-fehma tagħha, id-dispożizzjonijiet tal-Liġi Ġermaniża dwar il-Prodotti Mediċinali ma kinux jippermettu l-eżerċizzju ta' tali attività. Il-Qorti Reġjonali staqsiet lil-Qorti tal-Ġustizzja jekk tali projbizzjonijiet kinux jiksru l-prinċipju ta' moviment liberu ta' merkanzija. Fil-każ li jirriżulta ksur tal-Artikolu 28 KE, il-qorti tar-rinviju staqsiet ukoll jekk il-leġiżlazzjoni Ġermaniża inkwistjoni fil-kawża prinċipali kinitx neċessarja sabiex jiġu protetti b'mod effettiv is-saħħa u l-ħajja tal-persuni, fis-sens tal-Artikolu 30 KE.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-projbizzjoni nazzjonali tikkostitwixxi miżura b'effett ekwivalenti fis-sens tal-Artikolu 28 KE. Din tolqot iktar lill-ispiżeriji stabbiliti barra mit-territorju nazzjonali u setgħet tkun ta' natura li tostakola iktar l-aċċess għas-suq tal-prodotti minn Stati Membri oħra meta mqabbel mal-aċċess tal-prodotti nazzjonali.

L-Artikolu 30 KE jista' jiġġustifika tali projbizzjoni nazzjonali sa fejn din tikkonċerna l-prodotti mediċinali suġġetti għal preskrizzjoni medika. Fil-fatt, fid-dawl tar-riskji li jistgħu jirriżultaw mill-użu ta' dawn il-prodotti mediċinali, huwa meħtieġ li jkun jista' jiġi vverifikat b'mod effettiv u responsabbli jekk il-preskrizzjonijiet stabbiliti mit-tobba jkunux awtentiċi u li tiġi żgurata b'hekk il-kunsinna tal-prodott mediċinali, jew lill-klijent stess jew lil persuna mqabbda minnu sabiex tiġbor dan il-prodott mediċinali. Mill-banda l-oħra, l-Artikolu 30 KE ma jistax jiġi invokat sabiex tiġi ġġustifikata projbizzjoni assoluta fir-rigward tal-bejgħ b'korrispondenza ta' prodotti mediċinali (punti 68, 74, 76, 112, 119, 124 u 134, u d-dispożittiv 1).

Barra minn hekk, l-Artikolu 88(1) tad-Direttiva 2001/83 [56] jipprekludi projbizzjoni nazzjonali fir-rigward tar-reklamar għall-bejgħ b'korrispondenza ta' prodotti mediċinali li l-kunsinna tagħhom tkun irriżervata esklużivament għall-ispiżeriji fl-Istat Membru kkonċernat, sa fejn din il-projbizzjoni tkun tikkonċerna prodotti mediċinali li ma jkunux suġġetti għal preskrizzjoni medika.

Fil-fatt, l-Artikolu 88(2) tad-Direttiva 2001/83, li jawtorizza r-reklamar indirizzat lill-pubbliku fir-rigward tal-prodotti mediċinali li ma jkunux suġġetti għal preskrizzjoni medika, ma jistax jiġi interpretat fis-sens li jeskludi r-reklamar fir-rigward tal-bejgħ b'korrispondenza ta' prodotti mediċinali fuq il-bażi tal-allegata neċessità marbuta mal-preżenza fiżika ta' spiżerija (punti 143, 144 u 148, u d-dispożittiv 2).

---

[55] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2003, p. 26.

[56] Direttiva 2001/83/KEE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-6 ta' Novembru 2001 dwar il-kodiċi tal-Komunità li għandu x'jaqsam ma' prodotti mediċinali għall-użu mill-bniedem (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 27, p.69).

Sentenza tat-2 ta' Diċembru 2010, Ker-Optika (C-108/09, ECLI:EU:C:2010:725) [57]

Skont il-leġiżlazzjoni Ungeriża, il-kummerċjalizzazzjoni ta' lentijiet tal-kuntatt kienet teħtieġ ħanut speċjalizzat ta' daqs minimu ta' 18 m ² jew ħanut separat mill-workshop. Barra minn hekk, fil-kuntest tal-bejgħ ta' dawn il-prodotti, kien meħtieġ li jintużaw is-servizzi ta' ottometrist jew ta' tabib oftalmologu kwalifikat fil-qasam tal-lentijiet tal-kuntatt. Madankollu, il-kumpannija Ungeriża Ker-Optika kienet tikkummerċjalizza l-lentijiet tal-kuntatt permezz tas-sit tal-internet tagħha. L-awtoritajiet tas-saħħa Ungeriżi kienu pprojbixxewha milli tkompli din l-attività. Ker-Optika kkontestat din id-deċiżjoni ta' projbizzjoni quddiem il-qrati. Il-Baranya megyei bíróság (il-Qorti tal-Kontea ta' Baranya, l-Ungerija), adita bit-tilwima, staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk id-dritt tal-Unjoni jipprekludix il-leġiżlazzjoni Ungeriża.

Il-Qorti tal-Ġustizzja rrispondiet li regoli nazzjonali dwar il-kummerċjalizzazzjoni ta' lentijiet tal-kuntatt jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 2000/31 [58] sa fejn jikkonċernaw l-offerta online u l-konklużjoni tal-kuntratt b'mezzi elettroniċi. Mill-banda l-oħra, regoli nazzjonali dwar il-kunsinna tal-imsemmija lentijiet ma jaqgħux fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-direttiva. L-Artikoli 34 TFUE u 36 TFUE kif ukoll id-Direttiva 2000/31 għandhom jiġu interpretati fis-sens li jipprekludu leġiżlazzjoni nazzjonali li tawtorizza l-kummerċjalizzazzjoni ta' lentijiet tal-kuntatt biss fi ħwienet speċjalizzati ta' tagħmir mediku (punti 28, 31 u 77, u d-dispożittiv).

Fil-fatt, il-leġiżlazzjoni tikkostitwixxi miżura b'effett ekwivalenti għal restrizzjoni kwantitattiva pprojbita mill-Artikolu 34 TUFE peress li l-projbizzjoni tikkonċerna l-bejgħ ta' lentijiet tal-kuntatt fuq l-internet b'korrispondenza u l-kunsinna fir-residenza tal-konsumaturi li jirrisjedu fit-territorju nazzjonali u ċċaħħad lill-operaturi minn Stati Membri oħra minn modalità partikolarment effettiva għall-kummerċjalizzazzjoni ta' dawn il-prodotti, b'tali mod li b'hekk tostakola b'mod kunsiderevoli l-aċċess ta' dawn tal-aħħar għas-suq tal-Istat Membru kkonċernat.

Il-leġiżlatur nazzjonali qabeż il-limiti tal-marġni ta' diskrezzjoni li għandu meta jiddeċiedi dwar il-livell li fih jixtieq jiżgura l-protezzjoni tas-saħħa pubblika, u din il-leġiżlazzjoni għandha titqies li tmur lil hinn minn dak li huwa neċessarju sabiex jintlaħaq l-għan invokat. L-għan jista' jintlaħaq permezz ta' miżuri inqas restrittivi, li jikkonsistu fil-fatt li tiġi suġġetta għal ċerti restrizzjonijiet l-ewwel kunsinna ta' lentijiet biss u fl-obbligu tal-operaturi ekonomiċi interessati li jqiegħdu tabib oftalmologu kkwalifikat għad-dispożizzjoni tal-klijent. Għall-istess raġunijiet, l-imsemmija leġiżlazzjoni ma setgħetx titqies li kienet proporzjonata fid-dawl tal-għan tal-protezzjoni tas-saħħa pubblika, fis-sens tal-Artikolu 3(4) tad-Direttiva 2000/31 (punti 58, 64, 74 sa 76, u 78, u d-dispożittiv).

Sentenza tad-19 ta' Ottubru 2016, Deutsche Parkinson Vereinigung (C-148/15, ECLI:EU:C:2016:776)

Id-Deutsche Parkinson Vereinigung, organizzazzjoni ta' awtoassistenza li l-għan tagħha kien li ttejjeb il-ħajja tal-pazjenti bil-marda ta' Parkinson, kienet ikkonkludiet sistema ta' bonus mal-ispiżerija b'korrispondenza Olandiża DocMorris. Il-membri ta' din l-organizzazzjoni setgħu

[57] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2010, p. 18.

[58] Direttiva 2000/31/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-8 ta' Ġunju 2000 dwar ċerti aspetti legali tas-servizzi minn soċjetà ta' l-informazzjoni, partikolarment il-kummerċ elettroniku, fis-suq intern (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 25, p. 399).

jibbenefikaw mis-sistema ta' bonus meta jixtru prodotti mediċinali intiżi għat-trattament tal-marda Parkinson li kienu suġġetti għal preskrizzjoni medika u li setgħu jiġu kkunsinnati biss fi spiżerija. Assoċjazzjoni Ġermaniża li tiġġieled il-kompetizzjoni żleali qieset li din is-sistema ta' bonus kienet tikser il-leġiżlazzjoni Ġermaniża, li kienet tipprevedi prezzijiet uniformi għall-kunsinna mill-ispiżeriji ta' prodotti mediċinali suġġetti għal preskrizzjoni.

L-Oberlandesgericht Düsseldorf (il-Qorti Reġjonali Superjuri ta' Düsseldorf, il-Ġermanja) staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk dan l-iffissar ta' prezzijiet uniformi kienx kompatibbli mal-moviment liberu ta' merkanzija.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-Artikolu 34 TFUE għandu jiġi interpretat fis-sens li din il-leġiżlazzjoni nazzjonali kienet tikkostitwixxi miżura b'effett ekwivalenti għal restrizzjoni kwantitattiva fir-rigward tal-importazzjoni. Din il-leġiżlazzjoni kienet taffettwa iktar il-bejgħ ta' prodotti mediċinali suġġetti għal preskrizzjoni minn spiżeriji stabbiliti fi Stati Membri oħra milli kienet taffettwa l-bejgħ ta' dawn il-prodotti mediċinali minn spiżeriji stabbiliti fit-territorju nazzjonali.

Fil-fatt, l-ispiżeriji tradizzjonali jinsabu f'pożizzjoni aħjar mill-ispiżeriji b'korrispondenza sabiex jagħtu pariri individwali lill-pazjenti u sabiex jiżguraw provvista ta' prodotti mediċinali fil-każ ta' urġenza. Għandu jitqies li l-kompetizzjoni fuq il-bażi tal-prezzijiet tista' tirrappreżenta parametru kompetittiv iktar importanti għal dawn tal-aħħar.

L-Artikolu 36 TFUE għandu jiġi interpretat fis-sens li leġiżlazzjoni nazzjonali ma tistax tiġi ġġustifikata għall-finijiet tal-protezzjoni tas-saħħa u tal-ħajja tal-persuni sa fejn din il-leġiżlazzjoni ma tkunx adegwata sabiex jintlaħqu l-għanijiet imfittxija. L-għan li tiġi żgurata provvista sigura u ta' kwalità ta' prodotti mediċinali fit-territorju nazzjonali kollu jaqa' taħt l-Artikolu 36 TFUE. Madankollu, tali leġiżlazzjoni tista' tiġi ġġustifikata b'mod validu fil-każ biss li tkun adegwata sabiex tiggarantixxi li jintlaħaq l-għan leġittimu mfittex u ma tmurx lil hinn minn dak li huwa neċessarju sabiex dan jintlaħaq.

F'dan ir-rigward, kompetizzjoni iktar b'saħħitha fuq il-bażi tal-prezzijiet bejn l-ispiżeriji tkun ta' benefiċċju għall-provvista uniformi ta' prodotti mediċinali u ma jkollhiex impatt negattiv fuq it-twettiq mill-ispiżeriji tradizzjonali ta' ċerti attivitajiet ta' interess ġenerali, bħall-fabbrikazzjoni ta' prodotti mediċinali fuq preskrizzjoni jew iż-żamma ta' ċertu stokk u għażla ta' prodotti mediċinali. Fl-aħħar nett, kompetizzjoni fuq il-bażi tal-prezzijiet tista' tkun ta' natura li tibbenefika lill-pazjent, sa fejn tippermetti l-provvista ta' prodotti mediċinali suġġetti għal preskrizzjoni bi prezzijiet iktar favorevoli (punti 34, 38, 40, 43 u 46, u d-dispożittiv 2).

5. Logħob tal-ażżard

Sentenza tas-6 ta' Novembru 2003 (Awla Manja), Gambelli (C-243/01, ECLI:EU:C:2003:597) [59]

Piergiorgio Gambelli u 137 persuna oħra kienu joperaw fl-Italja ċentri ta' trażmissjoni ta' data li kienu jiġbru mħatri sportivi fit-territorju Taljan, f'isem bookmaker Ingliż li kienu konnessi miegħu

[59] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2003, p. 39.

bl-internet. Il-bookmaker, Stanley International Betting Ltd, kien jeżerċita l-attivitajiet tiegħu fuq il-bażi ta' liċenzja mogħtija mill-belt ta' Liverpool bis-saħħa tad-dritt Ingliż. Fl-Italja, din l-attività kienet irriżervata lill-Istat jew lill-konċessjonarji tiegħu. Kull ksur ta' din ir-regola seta' jwassal għal sanzjoni kriminali ta' mhux iktar minn sena priġunerija. Kienu tressqu proċeduri kriminali kontra P. Gambelli. Dan sostna li d-dispożizzjonijiet Taljani kienu jmorru kontra l-prinċipji Komunitarji ta' libertà ta' stabbiliment u tal-libertà li jiġu pprovduti servizzi. It-Tribunale di Ascoli Piceno (il-Qorti Distrettwali ta' Ascoli Piceno, l-Italja), li ġiet adita b'din il-kawża, staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja kif għandhom jiġu interpretati d-dispożizzjonijiet tat-Trattat KE f'dan il-qasam.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li tali leġiżlazzjoni nazzjonali tikkostitwixxi restrizzjoni għal-libertà ta' stabbiliment u għal-libertà li jiġu pprovduti servizzi previsti, rispettivament, fl-Artikoli 43 KE u 49 KE. Sabiex tkun iġġustifikata, hija għandha tkun ibbażata fuq raġunijiet imperattivi ta' interess ġenerali, għandha tkun adegwata sabiex tiggarantixxi li jintlaħaq l-għan imfittex, ma għandhiex tmur lil hinn minn dak li huwa neċessarju sabiex jintlaħaq dan il-għan u għandha tiġi applikata b'mod mhux diskriminatorju.

F'dan id-dawl, huma l-qrati nazzjonali li għandhom jivverifikaw jekk tali leġiżlazzjoni, fir-rigward tal-modalitajiet konkreti ta' applikazzjoni tagħha, tissodisfax verament l-għanijiet li jistgħu jiġġustifikawha u jekk ir-restrizzjonijiet imposti minnha jidhrux li jkunu sproporzjonati fid-dawl ta' dawn l-għanijiet.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet ukoll li, sa fejn l-awtoritajiet ta' Stat Membru jinċitaw u jinkoraġġixxu lill-konsumaturi jipparteċipaw fil-lotteriji, fil-logħob tal-ażżard jew fl-imħatri sabiex it-Teżor pubbliku jibbenefika minn dan minn aspett finanzjarju, l-awtoritajiet ta' dan l-Istat ma jistgħux jinvokaw l-ordni pubbliku soċjali marbut mal-ħtieġa li jitnaqqsu l-opportunitajiet ta' logħob sabiex jiġġustifikaw miżuri bħal dawk inkwistjoni fil-kawża prinċipali (punti 65, 69, 72 u 76, u d-dispożittiv).

Sentenza tat-8 ta' Settembru 2009 (Awla Manja), Liga Portuguesa u Bwin International (C -42/07, ECLI:EU:C:2009:519) [60]

Bwin, impriża ta' logħob online, li s-sede tagħha jinsab f'Ġibiltà (ir-Renju Unit) u li ma kellha ebda stabbiliment fil-Portugall, kienet toffri logħob tal-ażżard fuq l-internet. Is-servers tagħha kienu jinsabu f'Ġibiltà u fl-Awstrija. Il-Liga, persuna ġuridika rregolata mid-dritt privat, li kienet tiġbor fi ħdanha l-klabbs kollha li jipparteċipaw f'kompetizzjonijiet tal-futbol fuq livell professjonali fil-Portugall, kienet bidlet isimiha għal Bwin Liga, għaliex din l-impriża kienet saret l-isponsor istituzzjonali prinċipali tal-ewwel diviżjoni tal-futbol fil-Portugall. Fis-sit tal-internet tal-Liga ġew introdotti referenzi għas-sit tal-internet ta' Bwin u link għal dan is-sit.

Id-Direttorat tad-Dipartiment tal-Logħob ta' Santa Casa sussegwentement adotta deċiżjonijiet li jimponu multi fuq il-Liga u fuq Bwin minħabba l-iżvilupp ta' logħob soċjali, minn naħa, u, min-naħa l-oħra, minħabba r-reklamar magħmul fir-rigward ta' dan il-logħob. Il-Liga u Bwin ippreżentaw rikors quddiem it-Tribunal de Pequena Instância Criminal do Porto (il-Qorti

60 Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2009, p. 27.

Kriminali tal-Ewwel Istanza ta' Porto, il-Portugall), fejn talbu l-annullament tal-imsemmija deċiżjonijiet filwaqt li invokaw, b'mod partikolari, l-Artikoli 43 KE, 49 KE u 56 KE.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li meta miżura nazzjonali tkun marbuta fl-istess ħin ma' diversi libertajiet fundamentali, il-Qorti tal-Ġustizzja teżaminaha, bħala prinċipju, fid-dawl ta' waħda biss minn dawn il-libertajiet jekk jirriżulta li, fiċ-ċirkustanzi tal-każ, il-libertajiet l-oħra huma kompletament sekondarji fir-rigward tal-ewwel waħda u jistgħu jkunu marbuta magħha (punt 47).

Sussegwentement, hija kkonstatat li tali leġiżlazzjoni tagħti lok għal restrizzjoni tal-libertà li jiġu pprovduti servizzi ggarantita mill-Artikolu 49 KE, filwaqt li timponi wkoll restrizzjoni għal-libertà tar-residenti tal-Istat Membru kkonċernat li jibbenefikaw, permezz tal-internet, minn servizzi offruti fi Stati Membri oħra. Madankollu, ir-restrizzjoni inkwistjoni setgħet titqies li kienet iġġustifikata minħabba l-għan tal-ġlieda kontra l-frodi u l-kriminalità.

Is-settur tal-logħob tal-ażżard offrut fuq l-internet ma huwiex is-suġġett ta' armonizzazzjoni Komunitarja. Għaldaqstant, Stat Membru jista' jqis li s-sempliċi fatt li operatur privat joffri legalment servizzi permezz tal-internet fi Stat Membru ieħor, fejn ikun stabbilit, ma jistax jitqies li huwa garanzija suffiċjenti ta' protezzjoni tal-konsumaturi nazzjonali. Barra minn hekk, minħabba n-nuqqas ta' kuntatt dirett bejn il-konsumatur u l-operatur, il-logħob tal-ażżard aċċessibbli fuq l-internet jimplika riskji ta' natura differenti fir-rigward tal-possibbiltà ta' frodi. Lanqas ma tista' tiġi eskluża l-possibbiltà li operatur li jissponsorizza ċerti kompetizzjonijiet sportivi li jieħu mħatri fuqhom jista' jsib ruħu f'sitwazzjoni li tippermettilu jinfluwenza r-riżultat tagħhom u jżid, b'hekk, il-profitti tiegħu. L-Artikolu 49 KE ma jipprekludix leġiżlazzjoni ta' Stat Membru li tipprojbixxi lil operaturi privati stabbiliti fi Stati Membri oħra, fejn jipprovdu legalment servizzi analogi, milli joffru logħob tal-ażżard fuq l-internet fit-territorju tal-imsemmi Stat Membru (punti 53, 54, 67 sa 73, u d-dispożittiv).

Sentenza tat-22 ta' Ġunju 2017, Unibet International (C-49/16, ECLI:EU:C:2017:491)

Il-kumpannija Maltija Unibet International kienet torganizza logħob tal-ażżard online. Fl-2014, Unibet, li kienet id-detentur ta' awtorizzazzjonijiet maħruġa minn diversi Stati Membri, ipprovdiet fuq siti tal-internet bil-lingwa Ungeriża servizzi tal-logħob tal-ażżard, meta ma kellhiex l-awtorizzazzjoni meħtieġa fl-Ungerija. L-awtoritajiet Ungeriżi kienu, minn naħa, ordnaw l-għeluq temporanju tal-aċċess mill-Ungerija għas-siti tal-internet ta' Unibet u, min-naħa l-oħra, imponew multa fuq Unibet. Teoretikament, l-operaturi stabbiliti fi Stati Membri oħra setgħu jiksbu awtorizzazzjoni li tippermetti l-organizzazzjoni ta' logħob tal-ażżard online sa fejn il-provvista ta' tali servizzi ma kinitx irriżervata għal monopolju tal-Istat. Madankollu, fil-prattika kien impossibbli li tinkiseb tali awtorizzazzjoni. F'dan il-kuntest, il-Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (il-Qorti Amministrattiva u Industrijali tal-Belt ta' Budapest, l-Ungerija) staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk il-leġiżlazzjoni Ungeriża inkwistjoni kinitx kompatibbli mal-prinċipju tal-libertà li jiġu pprovduti servizzi.

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-Artikolu 56 TFUE għandu jiġi interpretat fis-sens li jipprekludi leġiżlazzjoni nazzjonali li tistabbilixxi sistema ta' konċessjonijiet għall-organizzazzjoni ta' logħob tal-ażżard online meta din il-leġiżlazzjoni tinkludi regoli diskriminatorji fir-rigward tal-operaturi stabbiliti fi Stati Membri oħra jew meta tipprevedi regoli li ma jkunux diskriminatorji iżda jiġu

applikati b'mod mhux trasparenti, b'tali mod li jipprekludu jew jagħmlu iktar diffiċli l-kandidatura ta' offerenti stabbiliti fi Stati Membri oħra.

Regola li tipprevedi li l-operaturi affidabbli għandhom ikunu eżerċitaw, għal perijodu ta' minn tal-inqas għaxar snin, attività ta' organizzazzjoni tal-logħob tal-ażżard fit-territorju ta' dan l-Istat Membru, tqiegħed fi żvantaġġ lill-operaturi stabbiliti fi Stati Membri oħra. Is-sempliċi fatt li jiġi invokat għan ta' interess ġenerali ma jistax ikun biżżejjed sabiex tiġi ġġustifikata tali differenza fit-trattament.

L-obbligu nazzjonali ta' eżerċizzju għal tliet snin fi Stat Membru ta' attività ta' organizzazzjoni ta' logħob tal-ażżard ma joħloqx vantaġġ għall-operaturi stabbiliti fl-Istat Membru ospitanti u jista' jkun iġġustifikat minn għan ta' interess ġenerali. Madankollu, huwa meħtieġ li r-regoli inkwistjoni jiġu applikati b'mod trasparenti fir-rigward tal-offerenti kollha. Dan ir-rekwiżit ma jkunx issodisfatt minn leġiżlazzjoni nazzjonali li tiffissa, mingħajr ma tiddefinixxihom b'mod suffiċjentement preċiż, il-kundizzjonijiet għall-eżerċizzju tas-setgħat tal-Ministru għall-Ekonomija fil-kuntest ta' tali proċedura kif ukoll il-kundizzjonijiet tekniċi li jkollhom jiġu ssodisfatti mill-operaturi ta' logħob tal-ażżard meta jippreżentaw l-offerta tagħhom (punti 44 sa 48, u d-dispożittiv 1).

L-Artikolu 56 TFUE għandu jiġi interpretat fis-sens li jipprekludi sanzjonijiet imposti minħabba ksur tal-leġiżlazzjoni nazzjonali li tistabbilixxi sistema ta' konċessjonijiet u ta' awtorizzazzjonijiet għall-organizzazzjoni tal-logħob tal-ażżard f'sitwazzjoni fejn tali leġiżlazzjoni nazzjonali tirriżulta li tkun kuntrarja għal dan l-artikolu (punt 51 u d-dispożittiv 2).

6. Ekonomija tal-kondiviżjoni

Sentenza tal-20 ta' Diċembru 2017 (Awla Manja), Asociación Profesional Élite Taxi (C-434/15, ECLI:EU:C:2017:981) [61]

Il-pjattaforma elettronika Uber kienet tipprovdi, permezz ta' applikazzjoni, servizz bi ħlas ta' tqegħid f'kuntatt ma' xufiera mhux professjonisti li jużaw il-vettura tagħhom stess. Fl-2014, assoċjazzjoni professjonali ta' xufiera tat-taxi fil-belt ta' Barcelona (Spanja) ippreżentat rikors quddiem il-Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Barcelona (il-Qorti Kummerċjali Nru 3 ta' Barcelona, Spanja). Fil-fehma tagħha, l-attivitajiet ta' Uber kienu jikkostitwixxu prattiki qarrieqa u atti ta' kompetizzjoni żleali. Il-Qorti Kummerċjali qieset li kien meħtieġ li jiġi vverifikat jekk Uber kellhiex ikollha awtorizzazzjoni amministrattiva minn qabel. Jekk is-servizz kien jaqa' taħt id-Direttiva dwar is-servizzi fis-suq intern [62] jew taħt id-Direttiva 98/34 [63], il-prattiki ta' Uber ma setgħux jitqiesu li kienu żleali.

[61] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2017, p. 38.

[62] Direttiva 2006/123/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Diċembru 2006 dwar is-servizzi fis-suq intern (ĠU 2006, L 376, p. 36).

[63] Direttiva 98/34/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Ġunju 1998 li tistabbilixxi proċedura dwar l-għoti ta' informazzjoni fil-qasam ta' l-istandards u r-regolamenti tekniċi u r-regoli dwar is-servizzi tas-Soċjetà ta' l-Informatika [informazzjoni] (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 20, p. 337), kif emendata bid-Direttiva 98/48/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Lulju 1998 (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 21, p. 8).

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li d-domandi tal-qorti tar-rinviju kienu jirrigwardaw il-klassifikazzjoni legali tas-servizz inkwistjoni u li għalhekk kellha ġurisdizzjoni sabiex teżamina dawn id-domandi (punti 20 u 21).

Fil-fatt, tali servizz seta' jiġi kklassifikat bħala "servizz tas-soċjetà tal-informazzjoni", fis-sens tal-punt 2 tal-Artikolu 1 tad-Direttiva 98/34, li għalih jirreferi l-Artikolu 2(a) tad-Direttiva 2000/31. Dan is-servizz jikkostitwixxi "servizz normalment ipprovdut għal rimunerazzjoni, mill-bogħod, b'mezzi elettroniċi u fuq it-talba individwali ta' riċevitur ta' servizzi".

Tali servizz ma huwiex limitat għal servizz ta' intermedjazzjoni fejn jiddaħħlu f'kuntatt, permezz ta' applikazzjoni għal smartphone, xufier mhux professjonist li juża l-vettura tiegħu stess u persuna li tixtieq twettaq vjaġġ urban. Fil-fatt, f'sitwazzjoni bħal dik deskritta mill-qorti tar-rinviju, il-fornitur joħloq fl-istess ħin offerta ta' servizzi ta' trasport urban, li jagħmel aċċessibbli permezz tal-applikazzjoni u li jorganizza l-funzjonament ġenerali tagħha.

Mingħajr l-applikazzjoni, ix-xufiera ma jkunux mitluba jipprovdu servizzi ta' trasport u l-passiġġieri ma jużawx is-servizzi tal-imsemmija xufiera. Barra minn hekk, Uber teżerċita influwenza deċiżiva fuq il-kundizzjonijiet tal-prestazzjoni ta' tali xufiera u tistabbilixxi, permezz tal-applikazzjoni bl-istess isem, minn tal-inqas il-prezz massimu tal-vjaġġ, tiġbor dan il-prezz mingħand il-klijent qabel ma tittrasferixxi parti minnu lix-xufier mhux professjonist tal-vettura. Barra minn hekk, hija teżerċita ċertu kontroll fuq il-kwalità tal-vetturi u tax-xufiera tagħhom kif ukoll fuq l-aġir ta' dawn tal-aħħar, li jista' jwassal, jekk ikun il-każ, għall-esklużjoni tagħhom. Għaldaqstant, dan is-servizz ta' intermedjazzjoni għandu jitqies li huwa "servizz fil-qasam tat-trasport", fis-sens tal-Artikolu 2(2)(d) tad-Direttiva 2006/123, u huwa għalhekk eskluż mill-kamp ta' applikazzjoni tal-imsemmija direttiva (punti 35, 37 sa 40, 42 u 43).

Sentenza tal-10 ta' April 2018 (Awla Manja), Uber France (C-320/16, ECLI:EU:C:2018:221)

Il-kumpannija Franċiża Uber France, li kienet topera servizz imsejjaħ Uber Pop li permezz tiegħu kienet iddaħħal f'kuntatt, permezz ta' applikazzjoni għal smartphone, xufiera mhux professjonisti li jużaw il-vettura tagħhom stess ma' persuni li xtaqu jwettqu vjaġġi urbani, kienet is-suġġett ta' proċeduri kriminali talli organizzat dan is-servizz. Hija sostniet li l-leġiżlazzjoni Franċiża li fuq il-bażi tagħha kienu nfetħu dawn il-proċeduri kriminali kienet tikkostitwixxi regola teknika dwar servizz tas-soċjetà tal-informazzjoni fis-sens tad-Direttiva dwar l-istandards u r-regoli tekniċi [64]. Din id-direttiva tobbliga lill-Istati Membri jinnotifikaw lill-Kummissjoni kull abbozz ta' liġi jew ta' leġiżlazzjoni li tadotta regoli tekniċi dwar il-prodotti u s-servizzi tas-soċjetà tal-informazzjoni. Issa, f'dan il-każ, l-awtoritajiet Franċiżi ma kinux innotifikaw lill-Kummissjoni l-leġiżlazzjoni kriminali inkwistjoni qabel l-adozzjoni tagħha. Adita bil-kawża, it-tribunal de grande instance de Lille (il-Qorti Reġjonali ta' Lille, Franza) staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk l-awtoritajiet Franċiżi kinux obbligati jew le jinnotifikaw minn qabel l-abbozz ta' liġi lill-Kummissjoni.

64 Direttiva 98/34/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Ġunju 1998 li tistabbilixxi proċedura dwar l-għoti ta' informazzjoni fil-qasam ta' l-istandards u r-regolamenti tekniċi u r-regoli dwar is-servizzi tas-Soċjetà ta' l-Informatika [informazzjoni] (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 20, p. 337), kif emendata bid-Direttiva 98/48/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Lulju 1998 (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 13, Vol. 21, p. 8).

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-Artikolu 1 tad-Direttiva 98/34, emendata bid-Direttiva 98/48, u l-Artikolu 2(2)(d) tad-Direttiva 2006/123 għandhom jiġu interpretati fis-sens li leġiżlazzjoni nazzjonali li tissanzjona kriminalment il-fatt li tiġi organizzata tali sistema tikkonċerna "servizz fil-qasam tat-trasport", sa fejn tapplika għal servizz ta' intermedjazzjoni pprovdut permezz ta' applikazzjoni għal smartphone u li jagħmel parti integrali minn servizz globali li l-element prinċipali tiegħu huwa s-servizz ta' trasport. Tali servizz huwa eskluż mill-kamp ta' applikazzjoni ta' dawn id-direttivi (punt 27 u d-dispożittiv).

Il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li, fil-kawża Asociación Profesional Élite Taxi, C-434/15, (ara iktar 'il fuq), hija kienet iddeċidiet li s-servizz UberPop kien jaqa' fil-qasam tat-trasport u ma kienx jikkostitwixxi servizz tas-soċjetà tal-informazzjoni fis-sens tad-Direttiva 98/34. Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, is-servizz UberPop propost fi Franza huwa essenzjalment identiku għal dak ipprovdut fi Spanja. Minn dan isegwi li l-awtoritajiet Franċiżi ma kinux meħtieġa jinnotifikaw minn qabel l-abbozz ta' liġi kriminali inkwistjoni lill-Kummissjoni.

7. VAT

Sentenzi tal-5 ta' Marzu 2015, Il-Kummissjoni vs Franza u Il-Kummissjoni vs Il-Lussemburgu (C-479/13 u C-502/13, ECLI:EU:C:2015:141 u ECLI:EU:C:2015:143)

Fi Franza u fil-Lussemburgu, il-provvista ta' kotba elettroniċi kienet suġġetta għal rata mnaqqsa tal-VAT. Fil-fatt, mill-1 ta' Jannar 2012, Franza u l-Lussemburgu kienu japplikaw, rispettivament, rata tat-taxxa fuq il-valur miżjud (VAT) ta' 5.5 % u ta' 3 % għall-provvista ta' kotba elettroniċi (jew diġitali).

Il-kotba elettroniċi inkwistjoni f'dawn il-kawżi kienu jkopru l-kotba f'format elettroniku pprovduti bi ħlas permezz ta' tniżżil jew permezz ta' streaming minn sit tal-internet sabiex jiġu kkonsultati fuq kompjuter, fuq smartphone, fuq qarrej ta' kotba elettroniċi jew fuq kull sistema oħra ta' qari. Il-Kummissjoni Ewropea talbet lill-Qorti tal-Ġustizzja tikkonstata li bl-applikazzjoni ta' rata mnaqqsa tal-VAT għall-provvista ta' kotba elettroniċi, Franza u l-Lussemburgu kienu naqsu milli jwettqu l-obbligi tagħhom taħt id-Direttiva dwar il-VAT [65].

Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li Stat Membru li japplika rata mnaqqsa tal-VAT għall-provvista ta' kotba diġitali jew elettroniċi jonqos milli jwettaq l-obbligi tiegħu taħt l-Artikoli 96 u 98 tad-Direttiva 2006/112 u tar-Regolament Nru 282/2011 [66].

Fil-fatt, mill-kliem tal-punt 6 tal-Anness III tad-Direttiva 2006/112 jirriżulta li r-rata mnaqqsa tal-VAT hija applikabbli għat-tranżazzjoni li tikkonsisti fil-provvista ta' ktieb li jinsab fuq mezz fiżiku. Għalkemm huwa minnu li l-ktieb elettroniku, sabiex ikun jista' jinqara, jeħtieġ mezz fiżiku, bħalma huwa kompjuter, tali mezz madankollu ma huwiex inkluż fil-provvista ta' kotba elettroniċi. Barra minn hekk, kif jirriżulta mit-tieni subparagrafu tal-Artikolu 98(2) tal-imsemmija direttiva, il-leġiżlatur tal-Unjoni ddeċieda li jeskludi kull possibbiltà li tiġi applikata rata mnaqqsa tal-VAT

65 Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE tat-28 ta' Novembru 2006 dwar is-sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur miżjud (ĠU 2006, L 347, p. 1, rettifika fil-ĠU 2007, L 335, p. 60).

66 Regolament ta' Implimentazzjoni tal-Kunsill (UE) Nru 282/2011 tal-15 ta' Marzu 2011 li jistabbilixxi miżuri ta' implimentazzjoni fir-rigward tad-Direttiva 2006/112 (ĠU 2011, L 77, p. 1).

għas-servizzi pprovduti b'mezzi elettroniċi. Issa, il-provvista ta' kotba elettroniċi tikkostitwixxi tali servizz peress li ma tistax titqies li hija kunsinna ta' oġġetti, fis-sens tal-Artikolu 14(1) ta' din id-direttiva, u dan sa fejn il-kotba elettroniċi ma jistgħux jiġu kklassifikati bħala beni tanġibbli. Bl-istess mod, il-provvista ta' kotba elettroniċi tissodisfa d-definizzjoni ta' servizzi pprovduti b'mezzi elettroniċi li tinsab fl-Artikolu 7(1) tar-Regolament Nru 282/2011.

Din l-interpretazzjoni ma tistax tiddaħħal inkwistjoni mill-prinċipju ta' newtralità fiskali sa fejn dan il-prinċipju ma jippermettix l-estensjoni tal-kamp ta' applikazzjoni ta' rata mnaqqsa tal-VAT fl-assenza ta' dispożizzjoni inekwivoka (punti 27, 28, 33 sa 36, 42, 43 u 46, u d-dispożittiv).

Sentenza tas-7 ta' Marzu 2017 (Awla Manja), RPO (C-390/15, ECLI:EU:C:2017:174) [67]

Konformement mad-Direttiva dwar il-VAT [68], l-Istati Membri setgħu japplikaw rata mnaqqsa tal-VAT għall-pubblikazzjonijiet stampati bħalma huma l-kotba, il-gazzetti u r-rivisti. Mill-banda l-oħra, il-pubblikazzjonijiet diġitali kellhom jiġu suġġetti għar-rata normali tal-VAT, bl-eċċezzjoni tal-kotba diġitali pprovduti fuq mezz fiżiku (pereżempju fuq CD-ROM). It-Trybunał Konstytucyjny (il-Qorti Kostituzzjonali, il-Polonja), adita mill-Ombudsman Pollakk, kellha dubju dwar il-validità ta' din id-differenza fit-tassazzjoni. Hija staqsiet lill-Qorti tal-Ġustizzja, minn naħa, jekk din id-differenza kinitx kompatibbli mal-prinċipju ta' ugwaljanza fit-trattament u, min-naħa l-oħra, jekk il-Parlament Ewropew kienx involut suffiċjentement fil-proċedura leġiżlattiva.

Skont il-Qorti tal-Ġustizzja, l-obbligu li l-Parlament jiġi kkonsultat matul il-proċedura leġiżlattiva, fil-każijiet previsti mit-Trattat, jimplika li dan jiġi kkonsultat mill-ġdid kull darba li t-test finalment adottat, meqjus fl-intier tiegħu, jitbiegħed, fis-sustanza tiegħu stess, minn dak li fir-rigward tiegħu l-Parlament ikun diġà ġie kkonsultat, ħlief fil-każijiet fejn l-emendi jikkorrispondu, essenzjalment, għal xewqa espressa mill-Parlament stess.

Għandu jiġi kkonstatat li t-test tal-punt 6 tal-Anness III tad-Direttiva 2006/112 kif emendata huwa biss semplifikazzjoni fil-formulazzjoni tat-test li kien jinsab fil-proposta għal direttiva u li s-sustanza tiegħu kienet inżammet kompletament (punti 26, 30 sa 32, 34 u 36).

Barra minn hekk, mill-eżami tad-domandi preliminari ma rriżulta ebda element ta' natura li jaffettwa l-validità tal-punt 6 tal-Anness III tad-Direttiva 2006/112 jew tal-Artikolu 98(2) ta' din id-direttiva, moqri flimkien mal-punt 6 tal-Anness III tagħha.

Għandu jiġi kkonstatat li l-provvista ta' kotba diġitali fuq kwalunkwe mezz fiżiku, minn naħa, u l-provvista ta' kotba diġitali b'mezzi elettroniċi, min-naħa l-oħra, jikkostitwixxu sitwazzjonijiet komparabbli. Dawn id-dispożizzjonijiet għandhom jitqiesu li jistabbilixxu differenza fit-trattament bejn żewġ sitwazzjonijiet li madankollu huma komparabbli fir-rigward tal-għan imfittex mil-leġiżlatur tal-Unjoni. Meta tiġi kkonstatata tali differenza, il-prinċipju ta' ugwaljanza fit-trattament ma jkunx miksur sakemm din id-differenza tkun debitament iġġustifikata. Dan ikun il-każ meta d-

[67] Din is-sentenza ġiet ippreżentata fir-Rapport Annwali tal-2017, p. 24.

[68] Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE tat-28 ta' Novembru 2006 dwar is-sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur miżjud (ĠU 2006, L 347, p. 1, rettifika fil-ĠU 2007, L 335, p. 60), fil-verżjoni tagħha li tirriżulta mid-Direttiva tal-Kunsill 2009/47 tal-5 ta' Mejju 2009 li temenda d-Direttiva 2006/112/KE dwar rati mnaqqsa tat-taxxa fuq il-valur miżjud (ĠU 2009, L 116, p. 18).

differenza fit-trattament tkun marbuta ma' għan legalment ammissibbli mfittex mill-miżura li jkollha l-effett li tintroduċi tali differenza u meta tkun proporzjonata ma' dan il-għan.

F'dan il-kuntest, huwa premess li l-leġiżlatur tal-Unjoni huwa meħtieġ, meta jadotta miżura ta' natura fiskali, jagħmel għażliet ta' natura politika, ekonomika kif ukoll soċjali, u huwa meħtieġ joħloq ġerarkija tal-interessi diverġenti jew iwettaq evalwazzjonijiet kumplessi. Għaldaqstant, f'dan il-kuntest, għandu jiġi rrikonoxxut li dan il-leġiżlatur għandu marġni wiesa' ta' diskrezzjoni, b'tali mod li l-istħarriġ ġudizzjarju għandu jkun limitat għal stħarriġ ta' żball manifest. Fil-fatt, mill-ispjegazzjonijiet tal-Kunsill u tal-Kummissjoni jirriżulta li kien tqies neċessarju li s-servizzi pprovduti b'mezzi elettroniċi jiġu suġġetti għal regoli ċari, sempliċi u uniformi sabiex ir-rata tal-VAT applikabbli għal dawn is-servizzi tkun tista' tiġi stabbilita b'ċertezza u sabiex b'hekk tiġi ffaċilitata l-ġestjoni ta' din it-taxxa mill-persuni taxxabbli u mill-amministrazzjonijiet fiskali nazzjonali. F'dan ir-rigward, il-possibbiltà li tiġi applikata rata mnaqqsa tal-VAT għall-provvista ta' kotba diġitali permezz ta' mezzi elettroniċi tippreġudika l-koerenza globali tal-miżura mixtieqa mil-leġiżlatur tal-Unjoni (punti 41, 42, 49, 51 sa 54, 57, 59, 60, 66, 70 u 72, u d-dispożittiv).